

ZORG & ZEGGENSCHAP

Nr. 72 | zomer 2025
Een uitgave van

loc
Waardevolle
zorg

A photograph of a woman and a young girl filling glass bottles with water from a stone fountain. The woman, on the left, is wearing a light blue jacket and denim shorts, and is smiling as she pours water. The girl, on the right, is wearing a pink long-sleeved shirt and black leggings, and is focused on filling her bottle. The background is a blurred view of a body of water and distant hills.

Hoofdpijnenakkoord Ouderenzorg

Afspraken over de toekomst van de zorg

Week van de Medezeggenschap

6 t/m 10 oktober: Samen werken aan
(mede)zeggenschap

Actieplan waardevolle medezeggenschap jeugd

‘Kijk wat jongeren en ouders nodig
hebben’

**Waardevolle
zorg ook online!**

Het LOC-kenniscentrum,
-nieuws & -netwerk:

op www.loc.nl

**De toekomst van de
gezondheidszorg
is waardevolle zorg**

loc
Waardevolle
zorg

Nr. 72 – zomer 2025

In dit nummer

8

LOC heeft de afgelopen jaren keihard gewerkt aan de totstandkoming van het Generiek kompas voor de langdurige zorg. Alle vragen op een rijtje

“Werd eerder veel waarde gehecht aan controle en afvinklijstjes, nu staat het goede gesprek centraal.”

20

Dit jaar moet de Wmcz 2018 worden geëvalueerd. LOC heeft cliëntenraden uitgebreid geraadpleegd over hun ervaringen

“Bij centrale cliëntenraden zijn faciliteiten vaak beter geregeld dan bij lokale raden.”

24

De actiegroep Vertrouwen in de GGZ, waar LOC deel van uitmaakt, tekent beroep aan tegen de onacceptabele dataverzameling van ggz-cliënten door de overheid

“800.000 cliënten worden niet langer als mens gezien maar als een data-experiment.”

En verder

- 05** Nieuws
- 12** Hoofdpijnenakkoord Ouderenzorg
- 15** Wist je dat ...
- 16** Week van de Medezeggenschap 2025
- 19** De Binding
- 26** In beeld
- 28** Waardevol leven
- 30** Actieplan Jeugd
- 32** Werkbezoek iHub
- 34** Nieuwe adviseur Annemarie van de Wal
- 36** Voorzorgcirkels
- 40** Zorgzame gemeenschappen
- 42** Zorg en techniek
- 44** Adviesraad Raad op Maat
- 46** Cliënt en raad
- 48** Vraagbaak
- 51** Colofon
- 52** Agenda

loc
Waardevolle
zorg

Tekst: **Marthijn Laterveer**

Een nieuwe samenleving

Op het moment dat ik dit schrijf ben ik op een bijzondere camping. Want op deze camping mag iedereen zichzelf zijn. En doet het er niet toe hoe je eruit ziet of wat je denkt. Mensen ontmoeten elkaar als mens en leggen contact met elkaar. Er is een glazen kas met biertafels. Iedere ochtend en avond is daar koffie en thee voor alle campinggasten.

Door deze relatief simpele actie van de camping-eigenaren ontstaan er verrassende gesprekken en vriendschappen tussen mensen die elkaar nog niet kenden. En die elkaar in het dagelijks leven ook nooit zouden ontmoeten. Omdat de ene in een arme wijk woont en de andere in een riant huis. Omdat de ene de school niet heeft afgemaakt en de andere een topfunctie heeft. Omdat de ene actief is in de politiek en de andere zich daar teleurgesteld van afgewend heeft. Verschillen vallen weg en mensen durven te laten zien wie ze zijn. Op deze camping zien mensen elkaar als mens en zijn scheidslijnen doorbroken.

In het dagelijks leven hebben diverse campinggasten een stempel: sommige mensen hebben een diagnose autisme, anderen lopen met een rollator en hebben ondersteuning via de gemeente, weer anderen zijn

afgekeurd vanwege psychische problemen. Maar dat doet er op deze camping niet toe. Hokjes en beleidsmatige grenzen vallen weg. Je bent mens en mag onderdeel van de groep zijn.

Zo simpel kan het zijn. Een ontmoetingsplek met koffie en thee zorgt voor verbinding en voor contact van mens tot mens. En als je elkaar kent, kijk je naar elkaar om. Heb je oog voor wat de ander nodig heeft. Ben je bereid te helpen.

Voor mij is wat op deze camping gebeurt een hoopvol perspectief voor onze samenleving. Er zijn veel mensen die behoefte hebben aan contact met anderen. We zien daar steeds meer mooie voorbeelden van. In dit zomernummer staan onder andere artikelen over voorzorgcirkels. En hoe de inwoners van Oudewater samen met een zorgorganisatie werken aan een zorgzame gemeenschap. De kern is steeds dat mensen elkaar kennen en dan samen oplossingen bedenken. LOC brengt dat perspectief van mensen ook steeds in bij de grote akkoorden.

Al deze actieve mensen en initiatieven bieden hoop. Door lokaal vanuit mensen te starten lossen we problemen op die anders onoplosbaar zijn. Juist doordat het zo kleinschalig is en niet vanuit sectoren en systemen ontstaat. Veel leesplezier!

Marthijn Laterveer

Bestuurder LOC Waardevolle zorg

“Vanuit mensen lossen we problemen op die anders onoplosbaar zijn”

Aan de slag met zorgzame buurten en de rol van de cliëntenraad

Mensen willen een waardevol leven leiden. Een fijne plek om te wonen. Dingen doen die voor jou belangrijk zijn. Goed contact en fijne relaties met andere mensen. Een bijdrage leveren aan de samenleving. Je fijn kunnen voelen in de buurt, wijk of dorp waar je woont. En wanneer je daarbij zorg of ondersteuning nodig hebt, is dit laagdrempelig beschikbaar. Dat is wat telt.

EEN ACTIEVE ROL

Op veel plekken nemen inwoners een actievere rol in de eigen leefomgeving, om er voor elkaar te zijn en te bouwen aan een samenleving waar ieder erop en mee kan doen. Zo vormen zij bijvoorbeeld zorgzame buurten, zelfregulerende en herstellende werkgroepen, zorgoperaties, voorzorgskelken, etc.

Bekijk een paar video's met voorbeelden:

- 'De sloten' in den Aardel
- Austerlitz Zorg
- Zorgvrijstaad
- Het IJss Meer Kampen
- Hollandscheveld

Aansluiten op het leven in de samenleving.

Deze zorgzame buurten, waarin allerlei mensen er gewoon voor elkaar zijn, laten zien dat het anders kan. Dat professionele zorg weer de plek kan krijgen die het eigenlijk zou moeten hebben: aansluiten op het leven in de samenleving.

- Daarmee verschuift ook de rol van professionele zorg en ondersteuning:
 - Professionele hulp en zorg moet aansluiten op mensen van oorspronkelijke hulp in de buurt
 - We wijzen meer ruimte en grotere nadruk op het leven van een fijn leven, welzijn en gezondheid
 - We zien een belangrijke rol voor iemand als een dorpsonderzoeker / buurtverkenner
 - Professionele zorg moet ruim beschikbaar zijn voor mensen die zwart / specialistische zorg nodig hebben

- Bekijk Video 1: Leefbaar Noord-Altena Limburg
- Bekijk Video 2: Noord-Nederlandse Zorgcoöperatie IJsselt

Verschuivende rollen in het samenleven in zorg en hulp vragen om een nieuw perspectief op (mede)zeggenschap. Het elken behoeft aan organisaties, maar staat niet de leefomgeving van mensen (de buurt, wijk of het dorp waar zij wonen) als uitgangspunt. Ieder kan daar vanuit zijn plek of rol een bijdrage aan leveren.

Welkom nieuwe LOC-leden!

Dankzij onze leden is LOC in staat om cliëntenraden te ondersteunen. Maar dat niet alleen. Door de betrokkenheid en bijdragen van leden kunnen we de cliëntmedezeggenschap ook als geheel op de kaart zetten en verbeteren. Met en bij alle betrokkenen: lokaal, regionaal, landelijk, en op alle niveaus binnen en buiten de zorg. Samen met onze leden zorgen we voor waardevolle zorg! Met veel plezier verwelkomen we de volgende nieuwe leden: Goedemorgen Paterswolde (Paterswolde), Huize Brandsen (Baarn), RIBW K/AM (Haarlem), Van der Hoevenkliniek (locatie de Wierde, Utrecht) en VZA-GGZ (Doetinchem). LOC-leden genieten allerlei lidmaatschapsvoordelen, zoals deelname aan cursussen en bijeenkomsten en gebruik van de kennis en expertise van de Bouwpool en de Expertpool 'Zorg en Geld'. Meer info over onze leden en de lidmaatschapsvoordelen:

www.loc.nl/nieuwe-leden-loc

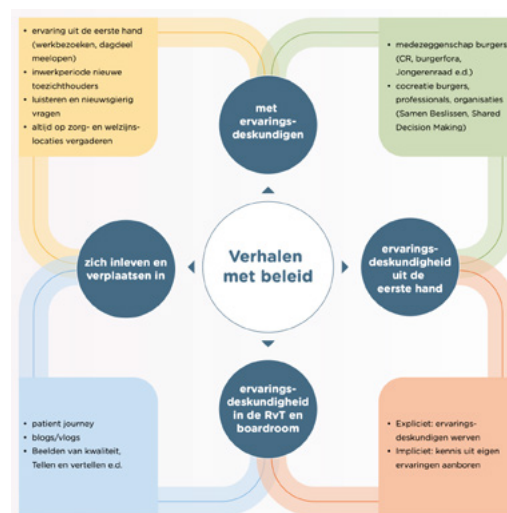
Stemgever geeft cliënten een stem in de zorg

Stemgever is de landelijke organisatie van cliëntenvertrouwenspersonen Wet zorg en dwang (Wzd). De organisatie biedt onafhankelijke en gratis ondersteuning aan cliënten en hun vertegenwoordigers die te maken hebben met zorg, opname of verblijf met dwang. Meer informatie:

www.loc.nl/stemgever

Nieuwe inspiratiekaarten lokale (mede)zeggenschap

Wat als we eigenaar zijn van onze eigen zorg en welzijn en dit in onze buurt kunnen bepalen? Als praktische hulp maakte LOC speciaal voor leden inspiratiekaarten die je op weg helpen: 'Ontwikkeling naar zeggenschap vanuit de buurt/wijk/dorp' (www.loc.nl/buurtzeggenschap) en 'Aan de slag met zorgzame buurten en de rol van de cliëntenraad' (www.loc.nl/rol-cr-zzbuurt).

Handreiking ervaringsdeskundigheid in toezicht

LOC en de Nederlandse Vereniging van Toezichthouders in Zorg en Welzijn (NVTZ) publiceerden samen een nieuwe handreiking: 'Ervaringsdeskundigheid doet ertoe in goed toezicht!' De handreiking gaat in op het belang van ervaringsdeskundigheid voor het toezicht. En geeft cliëntenraden een handvat voor het gesprek met de raad van toezicht. Voor raden van toezicht en wervingsbureaus is het een hulpmiddel om mensen met ervaring te kunnen werven. LOC-leden kunnen kosteloos een gedrukte handreiking opvragen: www.loc.nl/ervaringsdeskundigheid-toezicht.

LOC-bewaarkaarten jeugdzorg

Een van de voordelen van het LOC-lidmaatschap is exclusieve toegang tot vele handige publicaties. Ken je deze nieuwe jeugd-bewaarkaarten al?

- 1) 'Bestuurders aan de slag met medezeggenschap' (www.loc.nl/bestuurders-mz-jz);
- 2) 'Zes stappen voor invloed van de cliëntenraad' (www.loc.nl/6stappen-invloed-cr) en
- 3) 'Tips voor waardevolle samenwerking cliëntenraad met gemeenten' (www.loc.nl/cr-jz-gemeenten).

Ervaringsdeskundigen onderscheiden met 'Gouden Nul'

"Zojuist zijn mijn collega ervaringsdeskundige Daisy Petrona Claase en ik vereerd met de uitreiking van de Gouden Nul", (op het congres 'Opdegroei25' van de Beweging van Nul, red.) schrijft Desiree van Doremalen op LinkedIn. "Dit voor onze nimmer aflatende inzet voor een betere jeugdhulp. Op naar 0 bange ouders, en 0 uithuisplaatsingen. Als een uithuisplaatsing dan toch nodig is, zorg dan dat het beter en veiliger is dan de onveilige thuissituatie. Zorg ook voor zo min mogelijk doorplaatsingen." LOC is verheugd dat Desiree en Daisy met deze onderscheiding erkenning krijgen voor hun essentiële werk, dat op de meeste plekken nog niet op waarde geschat wordt. Precies daarom werken we al langer met hen samen. Net als met Level-directeur Frederique Coelman die ook een Gouden Nul ontving, gefeliciteerd!

Zie ook: www.loc.nl/goudennul

Nieuwe deelnemer Radicale vernieuwing: De Waerden!

We heten De Waerden (gehandicaptenzorg) van harte welkom binnen de door LOC ondersteunde beweging Radicale vernieuwing! In totaal vormen nu achttien zorgorganisaties met elkaar de brede beweging. Daarnaast bundelen in de jeugdzorg nu twaalf organisaties krachten. Bekijk alle deelnemers op www.radicalevernieuwing.nl/de-deelnemers/

"Wat kun je zélf doen om het leven beter te maken?"

Cliëntenraadslid Isabella Scheper (80) kreeg op haar 23e een ernstig verkeersongeluk. Ze lag 3 maanden in coma en heeft 4 jaar gerevalideerd om weer te leren praten en bewegen. Toch nam ze volop deel aan het leven en maakte verre reizen. Haar missie? Mensen een zetje geven, zoals ze zichzelf ook een zetje heeft moeten geven. Bijzondere korte stukjes proza die ze hierover schrijft, hebben we gebundeld. Kosteloos te downloaden via www.loc.nl/bundel.

Elk artikel uit dit tijdschrift ook te beluisteren!

Niet iedereen is er al mee bekend: je kunt alle artikelen in ons tijdschrift beluisteren. Kun je niet de tijd vinden om artikelen te lezen, dan kan de luisterversie een uitkomst zijn. Te vinden op: www.loc.nl/podcast

NVTZ MGZN: 'Radicale vernieuwing in de zorg'

"Wij lopen inmiddels een tijdje mee met de door LOC ondersteunde beweging Radicale vernieuwing", vertelt Jhoy Dassen, zorger en coördinator Radicale vernieuwing bij ggz-deelnemer LEVANTOgroep. "We proberen daarbij allerlei ontwikkelingen in gang te zetten om de zorg te verbeteren, waardevoller te maken. Daarbij komen we spanning tegen: hoe ga je om met regels, protocollen, procedures. Dingen die misschien moeten zonder dat je weet wat daar de waarde van is. Toen deze onderzoekende dialoog op ons spoor kwam, dachten we: dat gaan we ook in het zuiden organiseren." Een terugblik over onder andere: "70 tot 80 procent regels zelf bedacht"; "Overzicht maken: wat moet nu eigenlijk écht?"; "Waarom doe je dat dan niet?" en: "Met elkaar zoeken naar ruimte":

www.loc.nl/spanningsveld

LOC-checklist: Evaluatiegesprek met de ondersteuner

Wat is de rol van de cliëntenraad bij het evaluatiegesprek met de cliëntenraadsondersteuner? Waar moet je aan denken, welke vragen kun je stellen? En hoe evalueer je eigenlijk? Deze en andere vragen vind je in onze checklist, speciaal voor LOC-leden. Zie ook pagina 26.

Reageren op Zorg & Zeggenschap

Wil je reageren op een artikel in Zorg & Zeggenschap, een gesprek starten of zelf een blog schrijven? Dat kan. Meld je aan op het LOC-platform en reageer direct op www.clientenraad.nl/praat-mee of een van onze vernieuwingsplatforms.

LOC nieuwsbrieven

Via onze nieuwsbrieven blijf je op de hoogte van LOC-activiteiten en belangrijke ontwikkelingen in zorg, wonen en welzijn. Schrijf je in op www.loc.nl/nieuwsbrief

Generiek kompas: ‘Samen werken aan kwaliteit van bestaan’

Meer ruimte voor persoonlijke invulling zorg

Tekst: **Mieke Hollander**

LOC heeft de afgelopen jaren keihard gewerkt aan de totstandkoming van het Generiek kompas en er hard aan getrokken om de belangen van mensen die zorg nodig hebben zo goed mogelijk te behartigen. Samen met zestien andere organisaties werd vorig jaar zomer het Generiek kompas ‘Samen werken aan kwaliteit van bestaan’ gepresenteerd. De belangrijkste vragen en antwoorden op een rijtje.

Wat is het Generiek kompas?

Het is een nieuw kompas voor langdurige zorg dat op 1 juli 2024 is goedgekeurd en de oude kwaliteitskaders Verpleeghuiszorg, Wijkverpleging en het addendum van de Wet langdurige zorg (Wlz) thuis vervangt. Het Generiek kompas volgt de vraag van de zorgvrager, ongeacht de locatie: thuis, in de wijk of in het verpleeghuis óf de wet - en biedt meer ruimte voor persoonlijke invulling van zorg.

Wat is het verschil tussen het Generiek kompas en het vorige kwaliteitskader?

De grootste verandering is dat dit kompas de vraag van de zorgvrager volgt, ongeacht de locatie of de wetgeving waaruit de zorg voortkomt. Het Generiek kompas biedt ruimte voor een nieuwe kijk op kwaliteit en een betere organisatie van zorg, welzijn en ondersteuning rondom

de zorgvrager en zijn of haar naasten. Professionals kunnen voldoening uit hun werk halen. Mantelzorgers kunnen zorgen op een manier die bij hen past. Voor zorgvragers en hun naasten biedt het een duidelijke leidraad voor wat zij nodig hebben, wat zij mogen verwachten en hoe zij afspraken kunnen maken over hun eigen rol. Het kompas sluit beter aan bij deze tijd. Er is meer aandacht voor leren en ontwikkelen in plaats van controle. Het kompas start meer vanuit welzijn dan vanuit zorg. Het kompas sluit aan bij het Integraal Zorgakkoord (IZA), het

“Cliëntenraden hebben instemmingsrecht op het kwaliteitsbeeld”

Mensen wonen korter in het verpleeghuis, wat de kwaliteit van bestaan nóg belangrijker maakt.

Hoofdpijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) en het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO).

Wat is het verschil tussen Generiek kompas, IZA (AZWA), HLO en WOZO?

Het Generiek kompas gaat specifiek over wat zorgorganisaties in de langdurende zorg kunnen en moeten doen om te zorgen dat mensen een zo goed mogelijke kwaliteit van bestaan ervaren.

Het Integraal Zorgakkoord (IZA) heeft als doel de zorg breed voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Om dit te bereiken zijn afspraken gemaakt tussen het ministerie van VWS en een groot aantal partijen in de zorg. Ondertekenaars van het IZA zijn onder meer overkoepelende organisaties van ziekenhuizen, de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg. Maar ook gemeenten, welzijnsorganisaties en zorgverzekeraars zijn aangehaakt.

Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) is een vervolg op het IZA. Bij AZWA gaat het niet alleen over zorg, maar ook over welzijn. De onderhandelingen over AZWA lopen nog.

Het Hoofdpijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) bevat afspraken over de organisatie van de ouderenzorg in de Wet langdurige zorg (Wlz). Het akkoord moet er voor zorgen dat er voldoende personeel voor de ouderenzorg blijft. Op 15 mei is een onderhandelaarsakkoord bereikt. Het Hoofdpijnenakkoord is pas definitief als alle achterbanen zijn geraadpleegd. LOC heeft het positief aan de achterban voorgelegd.

Het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO) wil bereiken dat ouderen nu en in de toekomst kunnen wonen in een omgeving die bij hen past - waar ze zich thuis voelen. Met waar wenselijk (digitale) zorg en ondersteuning en daar waar dat beter past, goede verpleeghuiszorg. Het programma WOZO loopt al een aantal jaren. Er komen afspraken hoe WOZO en HLO zich tot elkaar gaan verhouden. Mogelijk wordt WOZO een onderdeel van het uitvoeringsplan HLO.

Wat is de rol van LOC bij het Generiek kompas?

LOC is van het begin af aan betrokken geweest bij het opstellen van het Generiek kompas en heeft er als belangbehartiger van cliënten enorm veel tijd en energie in gestoken. Ook bij de agenda om het Generiek kompas

uit te voeren is LOC nauw betrokken of zelfs trekker van onderdelen. Zoals de hulpmiddelen voor cliëntenraden. Ook bij het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) is LOC vanaf het begin betrokken. En LOC is partner bij het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (Wozo).

Waarom is het belangrijk dat de insteek van het kwaliteitskader is veranderd?

Tijden en inzichten veranderen. Eerder werd er veel waarde gehecht aan controle, het afvinken van indicatoren en vaste normen voor personeel. In de loop van de tijd is er meer veranderd dan voorzien. Zo is het huidige beleid gericht op zo lang mogelijk thuis blijven. Er zijn veel meer kleinschalige woonvoorzieningen. Bovendien is het arbeidsmarktprobleem aanzienlijk. Dit maakt onder meer dat de oude personeelsnorm niet meer past. Ook inzichten met betrekking tot indicatoren zijn veranderd. En mensen met een zorgvraag die in het verpleeghuis verblijven, wonen daar korter en hebben veelal geen uitzicht op genezing. Dit laatste maakt dat kwaliteit van bestaan meer aandacht vraagt en het aannemelijk is dat er ook welzijnspersonals ingezet worden. Tot slot is

er meer aandacht voor vertrouwen in de professional in plaats van controle, wat uiteindelijk meer werkplezier oplevert.

Wat moeten en kunnen cliëntenraden met het Generiek kompas?

De Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 (Wmcz 2018) blijft van kracht. Cliëntenraden spelen een belangrijke rol bij het kwaliteitsbeeld dat zorgorganisaties vanaf eind maart 2025 moeten opleveren. Organisaties in de zorg leveren dit jaar voor het eerst kwaliteitsbeelden aan, gebaseerd op het Generiek kompas 'Samen werken aan kwaliteit van bestaan'. Deze beelden tonen de inspanningen van het afgelopen jaar om de kwaliteit van zorg

“LOC heeft keihard gewerkt aan een kompas waar de vraag van de zorgvrager centraal staat”

te verbeteren en de plannen voor het komende jaar. Met andere woorden het kwaliteitsbeeld is bedoeld om transparant te zijn over de kwaliteit van zorg. Zorgorganisaties publiceren het kwaliteitsbeeld (verplicht, jaarlijks) op hun website en delen een link met het Zorginstituut Nederland. Cliëntenraden hebben recht op informatie, overleg, advisering en instemming volgens de Wmcz. Het is raadzaam dat cliëntenraden direct met de bestuurder afspreken een adviserende en informatieve rol te spelen bij het opstellen van het kwaliteitsbeeld, en instemming te verlenen wanneer het concept af is.

Waar vind ik brochures, trainingen, handreikingen?

Er is al veel ondersteunende informatie ontwikkeld door de zeventien samenwerkende partijen. Niet alles is even belangrijk voor cliëntenraden maar veel ook wel. Handreikingen worden gepubliceerd op de site van Zorginzicht (www.loc.nl/zorginzicht). LOC wacht met het maken van brochures en een bewaarkaart totdat alle officiële handreikingen door het Zorginstituut zijn goedgekeurd en vastgesteld. Er is al wel een doe-boekje en animatiefilm ontwikkeld. Ook wordt in het najaar een webinar ter ondersteuning van een training aangeboden.

Meer informatie:

Handreiking 'Inzicht in kwaliteit':

www.loc.nl/inzicht-in-kwaliteit.

Filmpje en doe-boekje over het 'Open gesprek' zijn te vinden via: www.loc.nl/open-gesprek.

In het winternummer van *Zorg & Zeggenschap* (nr 70) gingen we uitgebreid in op het Generiek kompas, de bouwstenen en de uitgangspunten:

Zie: www.loc.nl/basis-kompas.

Ook in het voorjaarsnummer 2025 (71) kun je meer lezen over het Generiek kompas:

www.loc.nl/voorjaar25.

Zie ook het artikel op pagina 12-14 over het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg.

Tijdens het ter perse gaan was niet duidelijk wat de gevolgen zijn van de val van het kabinet.

Mieke Hollander is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

Hoofdpijnenakkoord Ouderenzorg

Kwaliteit van bestaan, blijven meedoen en behoud eigen regie

Tekst: **Marthijn Laterveer**

In het Hoofdpijnenakkoord Ouderenzorg staan afspraken over de toekomst van de ouderenzorg in de Wet langdurige zorg. Het doel is om de zorg beschikbaar te houden voor de mensen die het hard nodig hebben. En om te zorgen dat er voldoende personeel is. LOC is een van de partijen die onderhandeld hebben over het akkoord.

Regeerakkoord

In het regeerakkoord is afgesproken dat er een Hoofdpijnenakkoord Ouderenzorg komt met concrete afspraken hoe we met minder mensen goede zorg kunnen blijven verlenen. De afspraken starten in 2026. Ook komt er een staatscommissie die adviseert hoe na 2028 het zorgstelsel toekomstbestendig kan zijn. Bij het akkoord zijn veel landelijke partijen betrokken, zoals brancheorganisaties van zorgaanbieders, beroepsgroepen, cliëntenorganisaties en verzekeraars. Gemeenten en huisartsen hebben

mee gepraat. Ook zijn overheidspartijen erbij betrokken. Inmiddels is het ministerie van Financiën akkoord met de financiering van het Hoofdpijnenakkoord.

Uitgangspunten

Het akkoord is gebaseerd op tien uitgangspunten, zoals het mee blijven doen in de samenleving, behoud van eigen regie en goede medewerkers in de zorg. Maar ook het stimuleren van zorgzame buurten, ondersteuning van hulp door naasten. En het beschikbaar blijven van verpleeghuizen als het thuis echt niet meer gaat. Deze tien punten krijgen een verdere uitwerking. LOC en de Seniorencoalitie (Ouderenbonden) trekken samen met het ministerie van VWS dit proces.

Afspraken

Het Hoofdpijnenakkoord Ouderenzorg heeft een aantal afspraken over: behoud van kwaliteit van bestaan,

***“Er komt meer
ondersteuning voor
mantelzorgers”***

Voortaan woont iemand in principe thuis en krijgt daar de ondersteuning.

mantelzorgondersteuning, zorg zonder verblijf, passend verblijf, herindicaties verpleeghuis en vernieuwing. Ook zijn er afspraken gemaakt over het geld. Daarnaast is er onderzoek gedaan wat de gevolgen van de maatregelen zijn voor de hoeveelheid personeel in de zorg. Ten slotte is vastgelegd hoe we in de gaten houden of de gemaakte afspraken in de praktijk werken.

Behoud kwaliteit van bestaan

Ouderen willen het liefst hun zelfstandigheid behouden en zelf de regie over hun leven hebben. Daarom komt er extra geld om mensen te helpen bij het zelfstandig blijven: reablement. Ook komen er meer mogelijkheden om technische hulpmiddelen in te zetten. Medewerkers krijgen scholing hoe zij ouderen kunnen leren dingen zelf te doen in plaats van het over te nemen.

Mantelzorgondersteuning

De druk op mantelzorgers wordt steeds groter. Daarom komt er meer ondersteuning voor mantelzorgers. Onder andere door betere informatie, ondersteuning bij regeltaken en ook emotionele ondersteuning. Er komen afspraken om logeerszorg en respijtzorg te verbeteren. De SER maakt een advies hoe werken en mantelzorg beter te combineren zijn. De ministeries van VWS en Financiën doen onderzoek naar de draagkracht van mantelzorgers en andere naasten. Er komt een keurmerk: 'mantelzorg-vriendelijke werkgever'.

Zorg zonder verblijf

In de Wet langdurige zorg is nu verblijf in een instelling het uitgangspunt. Alleen als het verantwoord en doelmatig is mag iemand thuis de zorg ontvangen. Volgens de afspraken komt daar verandering in: voortaan woont iemand thuis en krijgt daar de ondersteuning. Alleen als het echt niet meer kan, is verhuizing naar een verpleeghuis aan de orde. Iemands persoonlijke situatie is daarbij het uitgangspunt. Zorgkantoren gaan al zoveel mogelijk vanaf 2027 in deze lijn werken. Vanaf 2028 maken het Modulair Pakket Thuis (MPT en Volledig Pakket Thuis (VPT) plaats voor één leveringsvorm zorg thuis met minder bureaucratie. Daarnaast blijft het Persoonsgebonden Budget bestaan.

Passend verblijf

In de Wet langdurige zorg komt een afwegingskader wie naar een verpleeghuis mag. Daarin weegt mee wat iemand zelf wil, hoe zwaar de benodigde zorg is en hoe iemands sociale context is. De bedoeling is dat het afwegingskader in 2028 start. Het onderscheid tussen verpleeghuiszorg met en zonder behandeling vervalt.

Herindicaties verpleeghuis

Als iemand opnieuw een indicatie (bijvoorbeeld meer zorg) voor het verpleeghuis nodig heeft, is dat heel bureaucratisch. Dat gaat veranderen. Het advies van medewerkers gaat zwaarder wegen en er komt sneller een besluit. Fami-

Ouderen willen het liefst hun zelfstandigheid behouden en zelf de regie over hun leven hebben.

lie mag voortaan een handtekening zetten. De bedoeling is dat deze maatregelen voor de hele Wet langdurige zorg gaan gelden. Dus ook voor de gehandicaptenzorg en de geestelijke gezondheidszorg.

Vernieuwing

Voor veel mensen is de zorg een doolhof. Zorg en ondersteuning worden makkelijker vindbaar. Er komt meer inzet op passende zorg, waardoor er minder onnodige zorg is. De administratieve lasten gaan omlaag, de uitwisseling van gegevens wordt beter en er komt meer inzet van technologie.

Financiën

Vanaf 2026 zouden er forse bezuinigingen komen in de ouderenzorg. Door de afspraken in het Hoofdlijnenakkoord zijn die bezuinigingen veel kleiner geworden (verzachting van 250 miljoen euro per jaar). Er komen ook investeringen in onder andere opleidingen, reablement, ondersteuning van mantelzorgers en welzijn.

RoL LOC

LOC heeft steeds aan tafel gezeten bij het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg. Wij zouden graag gezien hebben

“LOC had graag méér ondersteuning van lokale initiatieven en welzijn gezien”

dat er meer vernieuwing plaatsvindt. Onder andere bij het ondersteunen van lokale initiatieven en welzijn. LOC heeft steeds gepleit voor extra geld daarvoor. Tegelijkertijd zijn er in het Hoofdlijnenakkoord afspraken gemaakt, waardoor er meer financiële rust is om de veranderingen in zorgorganisaties door te voeren. Zonder het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg zouden de eerder geplande bezuinigingen doorgaan. Daarom heeft LOC besloten het akkoord met een positief advies voor te leggen aan de aangesloten cliëntenraden.

LOC zal ook deelnemer zijn aan de bestuurlijke thematabel Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg, waar de besluiten over een vervolg worden genomen. Daar vindt ook de afstemming plaats met het Integraal Zorgakkoord/ Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord. Daarnaast is LOC trekker en deelnemer bij een aantal uit te werken maatregelen.

Informatie cliëntenraden

Bij het ter perse gaan van dit zomernummer heeft een digitale ledenraadpleging plaatsgehad. LOC zal cliënten steeds over de actuele ontwikkelingen informeren en daarbij ook de rol van cliëntenraden aangeven. Waar nodig of gewenst zullen we ondersteuningsmateriaal en cursussen aanbieden. En uiteraard is de vraagbaak op werkdagen bereikbaar voor vragen (030-2843200 en vraagbaak@loc.nl).

Zie ook het artikel op pagina 8 over het Generiek kompas en pagina 42 over techniek in de zorg.

Marthijn Laterveer is coördinator LOC Waardevolle zorg.

LOC-Expertpool Zorg & Geld

Advies begroting

In deze rubriek getiteld 'Wist je dat', vind je handige weetjes: over de voordelen van LOC-dienstverlening en het LOC-lidmaatschap. Want niet iedereen heeft ontdekt wat je daar aan kunt hebben.

De cliëntenraad heeft adviesrecht als het gaat om de begroting en de jaarrekening. Het kan best lastig zijn deze financiële stukken te begrijpen. Daarom heeft LOC een Expertpool Zorg & Geld. Vrijwilligers met financiële kennis ondersteunen cliëntenraden die lid zijn van LOC met het lezen van beide stukken. En de Expertpool Zorg & Geld organiseert jaarlijks twee online bijeenkomsten over de begroting (in het najaar) en twee over de

“De Expertpool ondersteunt cliëntenraden bij advies over de begroting”

jaarrekening (in het voorjaar). Houd cliëntenraad.nl/ bijeenkomsten in de gaten voor de data in het najaar. Heb jij financiële kennis én ervaring in/met cliëntenraden? En lijkt het je leuk om cliëntenraden te bezoeken en ondersteunen? Neem contact op met Xandra van der Kruk: x.vanderkruk@loc.nl.

Leden van LOC kunnen een lid van de Expertpool uitnodigen via de Vraagbaak (030 - 284 3200 en vraagbaak@loc.nl).

www.loc.nl/zorggeldpool

Tekst: **Marjolein Hovius**

Week van de Medezeggenschap 2025

Thema: Samen werken aan (Mede)zeggenschap

Tekst: **Marjolein Hovius**

Van 6 t/m 10 oktober vieren we de zesde Week van de Medezeggenschap. Een week waarin medezeggenschap in de schijnwerpers staat. Medezeggenschap én zeggenschap. Want goede zorg begint bij wat belangrijk is voor de mens die zorg of ondersteuning nodig heeft. Zoals het in de visie ‘Waardevolle zorg’ van LOC staat: het gaat om de waarde(n) van mensen.

De stem van de cliënt moet gehoord worden. En dat organiseren we voor een groot deel in een medezeggenschapsorgaan: de cliëntenraad. Met de rechten die de cliëntenraad heeft en de mogelijkheid om ongevraagd advies te geven over onderwerpen die spelen of gaan spelen, kan de cliëntenraad een waardevolle invloed en inbreng hebben als het gaat om de zorg binnen de organisatie. Maar dan is het wel belangrijk dat zowel de bestuurder als de cliëntenraad goed op de hoogte zijn van de verschillende rechten van de raad. En dat alle

betrokkenen de wil en motivatie hebben om samen te werken aan (mede)zeggenschap - de cliënt, de naasten, de zorgmedewerkers en bestuur. Daarom is het thema van de Week van de Medezeggenschap 2025: ‘Samen werken aan (Mede)zeggenschap’.

Alles komt samen in de Week

LOC Waardevolle zorg ondersteunt cliëntenraden zodat zij hun werk goed kunnen uitvoeren. We organiseren cursussen en netwerkbijeenkomsten, maken publicaties zoals bewaarkaarten en handreikingen, we informeren over actuele onderwerpen en praktijkvoorbeelden uit het raadswerk, via de nieuwsbrieven, socials, website en Zorg & Zeggenschap. Ook kunnen organisaties bij ons terecht voor ondersteuning bij het opzetten of versterken van de medezeggenschap in de organisatie. Daarnaast behartigen we landelijk de belangen van cliënten, zoals bijvoorbeeld bij het ontwerp van het

“Het gaat om het zichtbaar maken van het belangrijke werk van de cliëntenraad”

Wij doen
mee!

Week van de Medezeggenschap

6 - 10 oktober 2025

loc
cliëntenraden

Generiek kompas en de evaluatie van de Wmcz 2018. Via de Radicale vernieuwingsbeweging werken we met besturen samen aan het verbeteren van de zorg door de mens centraal te stellen en niet de regels of protocollen. En alles wat we doen komt samen in de Week van de Medezeggenschap. Een week die LOC organiseert en faciliteert omdat (mede)zeggenschap de basis is van goede zorg. En cliëntenraden en al hun leden het verdienen om in het zonnetje gezet te worden.

Programma 2025

Het programma van de Week van de Medezeggenschap 2025 bestaat uit diverse bijeenkomsten en events, georganiseerd door LOC Waardevolle zorg. Zowel online als live. LOC-bestuurders Mieke Hollander en Marthijn Laterveer openen de Week met een online bijeenkomst. Zij informeren over belangrijke, landelijke ontwikkelingen, over de rol van cliëntenraden daarbij en de rol van LOC. Nieuwe cliëntenraadsleden (uit alle sectoren) kunnen aanschuiven bij de online cursus 'Welkom in de cliëntenraad', waarin je onder meer uitleg krijgt over de rechten van de cliëntenraad. In een online bijeenkomst wordt er stilgestaan bij het lokaal organiseren van medezeggenschap.

Ook een landelijk event Jeugd, voor iedereen die betrokken is bij medezeggenschap in de jeugdzorg en een

landelijke event zorg thuis, staan op het programma. Daarnaast is er aandacht voor de Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp, 'Zeggenschap naar de buurt' en voor Radicale vernieuwing in een bijeenkomst over 'Samen zeggenschap'. Verder bieden we een voorzitterscursus GGZ én VVT aan. Ook is er een netwerkbijeenkomst voor de eerstelijnszorg en een regionale netwerkbijeenkomst voor cliëntenraden uit Limburg met als thema 'Actuele ontwikkelingen in de Zorg Thuis'. De zesde editie van de Week van de Medezeggenschap wordt afgesloten met een webinar waarin we terugblikken op de Week en ingaan op relevante onderwerpen rondom medezeggenschap.

Activiteiten op locatie

We roepen cliëntenraden op om tijdens de Week van de Medezeggenschap op locatie activiteiten te organiseren. De Week is in de afgelopen jaren uitgegroeid tot een begrip. Een herkenbaar en terugkerend evenement. Het zou fantastisch zijn als zoveel mogelijk cliëntenraden, zorgorganisaties en andere betrokkenen bij medezeggenschap ook dit jaar weer de Week aangrijpen om medezeggenschap in de schijnwerpers te zetten. Iets organiseren kan klein en groot. Je kunt als cliëntenraad een kaartje sturen, een lunch, een wandeling of een koffiebijeenkomst organiseren. Er worden filmpjes gemaakt en gedeeld, nieuwe kaartjes gemaakt voor

kletsplot en nog veel meer. Cliëntenraden gebruiken de Week als aanleiding om nieuwe leden te werven, om in gesprek te gaan met cliënten/bewoners, om het werk van de cliëntenraad voor het voetlicht te brengen of gewoon om iets extra's te regelen voor cliënten.

Zichtbaarheid

Uiteindelijk gaat het om zichtbaarheid; het zichtbaar maken van het werk van de cliëntenraad en te laten zien dat de cliëntenraad bestaat. Is er bij jouw organisatie een activiteit, laat het zien! Je kunt LOC taggen in berichten op sociale media of de hashtag #weekvdmmedezeggenschap gebruiken. Je kunt ook weer de promotieposter opvragen. En laat je dan meteen even weten voor welke activiteit je hem gaat gebruiken? Mailen naar de vraagbaak kan natuurlijk ook altijd: vraagbaak@loc.nl. Alle initiatieven die bij ons bekend zijn verzamelen we en bundelen we in een overzichtspagina op de website.

En de rest van het jaar?

We hopen dat we er samen met jullie weer een onvergetelijke week van kunnen maken, met mooie initiatieven, verbinding en verdieping. En natuurlijk houdt aandacht voor medezeggenschap niet op als de Week van de Medezeggenschap afgelopen is. De inspiratie, de opge-

“Cliëntenraden verdienen het in het zonnetje te worden gezet”

dane kennis en het plezier van het ontmoeten werken door. Uiteraard staan vrijwilligers en adviseurs van LOC het hele jaar klaar voor het ondersteunen en adviseren van cliëntenraden. Voor actuele cursussen en bijeenkomsten kijk op www.clientenraad.nl/agenda. Daar kun je je ook abonneren op onze nieuwsbrieven. LOC-leden kunnen op werkdagen tussen 09:00 uur en 17:00 uur bellen of mailen met de vraagbaak via 030 284 3200 of vraagbaak@loc.nl.

Meer informatie: www.clientenraad.nl

Voor meer inspiratie bekijk het overzicht van 2024:
www.loc.nl/wvdm-lokaal24

Zie ook het artikel op pagina 20 over de evaluatie van de Wmcz 2018.

Marjolein Hovius is als communicatieadviseur verbonden aan LOC.

Samen een sterk geluid

In de rubriek 'De Binding' stellen mensen en organisaties binnen het netwerk van LOC zich voor. In deze aflevering Mariska Schutte, directeur KansPlus, belangenvereniging voor mensen met een verstandelijke beperking en hun naasten.

Vijfentwintig jaar geleden rolde ik de gehandicaptenzorg in, eerst als begeleider en later als orthopedagoog. Ik heb veel mogen leren van de mens met een verstandelijke beperking en zijn of haar ouders, broers en zussen. Dat ik steeds weer toegelaten werd om samen op te trekken, te puzzelen wat voor hén belangrijk is in het leven en hun (soms letterlijk) een stem geven, vond ik elke keer weer bijzonder.

Echt samenwerken vanuit gelijkwaardigheid was en is mijn missie. Gelijkwaardig samenwerken betekent voor mij dat ieder perspectief van waarde is en vraagt veel nieuwsgierigheid naar het perspectief van de ander: wat is belangrijk voor jou? Ik heb binnen de zorgorganisaties deze visie mogen ontwikkelen en uitdragen. Ik mocht een voorloper en strijder zijn van de zeggenschap van de mens met een verstandelijke beperking en zijn naasten.

De stap in november 2024 als directeur bij KansPlus, was voor mij dan ook een hele mooie en logische stap. Onze kerntaken zijn belangenbehartiging, kennis en advies voor leden en cliëntenraden/familieverenigingen en lotgenotencontact, zowel landelijk als regionaal. KansPlus sluit enorm goed aan bij mijn kernwaarden zeggenschap en verbinding.

Samen werken aan een waardevol leven met zeggenschap voor de mens zelf én zijn naasten. Ik wil en kan niet anders dan mij hier elke dag weer sterk voor maken. Dat is in deze roerige tijd hard werken en doen we graag samen met anderen. Vanuit verbinding en vertrouwen, met dezelfde waarden. Daar zie ik ook een sterke verbinding met LOC. Ik heb LOC leren kennen als een sterke waardegedreven organisatie die weet waarover ze praat en zich uit durft te spreken.

We werken goed samen op onderdelen zoals de Wmcz. We spreken dezelfde taal. In de huidige tijd is een visiegedreven én inhoudelijk sterk geluid enorm belangrijk. We willen de samenwerking verstevigen en krachten verder bundelen. Dat doen we allereerst door nieuwsgierig te zijn naar elkaars perspectief en kennis te delen. Ik ben ervan overtuigd dat we zo van betekenis kunnen zijn voor de mens om wie het gaat. Samen een 'sterk geluid' ik kijk er naar uit!

Zie ook pagina 44 over de adviesraad van LOC/Raad op Maat.

Meer informatie: www.kansplus.nl

Tekst: **Mariska Schutte**

LOC raadpleegt achterban intensief over medezeggenschapswet

Cliëntenraden over werking Wmcz 2018 in de praktijk

Tekst: **Xandra van der Kruk-Ras**

In het kader van de evaluatie Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz 2018) is LOC via diverse digitale en regionale bijeenkomsten met cliëntenraden in gesprek gegaan om te horen hoe zij de medezeggenschap in de praktijk ervaren. Ook bij ondersteuners en cliëntenraden jeugd hebben we informatie opgehaald.

In de herziene Wmcz (die op 1 juli 2020 van kracht werd) staat dat binnen vijf jaar na inwerkingtreding de minister een evaluatie van de wet naar de Tweede Kamer stuurt. Bij alle bijeenkomsten die LOC voor cliëntenraden en ondersteuners organiseerde, stonden we stil bij de elf belangrijkste veranderingen in de Wmcz 2018, die het ministerie van VWS wil evalueren. We lichten er drie onderwerpen uit.

“Soms zijn lokale cliëntenraden nauwelijks betrokken bij de medezeggenschapsregeling”

Medezeggenschapsregeling

Nieuw in de Wmcz 2018 is dat de instelling verplicht is om een medezeggenschapsregeling op te stellen. De medezeggenschapsregeling moet in overleg met alle cliëntenraden, ook de centrale, worden opgesteld en vereist instemming van alle raden. Verder moet in de medezeggenschapsregeling de verdeling van bevoegdheden tussen de cliëntenraden worden opgenomen. De Wmcz 2018 geeft expliciet aan dat daar waar cliënten langdurig verblijven op iedere locatie een cliëntenraad moet worden ingesteld.

Een aantal deelnemers gaf tijdens de bijeenkomsten aan dat de medezeggenschapsregeling in overleg met alle raden was opgesteld en er door alle raden binnen de instelling mee was ingestemd. Soms was de medezeggenschapsregeling echter vastgesteld door de centrale cliëntenraad en de instelling, waarbij de andere cliënten-

De medezeggenschapswet heeft in sommige gevallen tot meer lokale cliëntenraden geleid.

raden binnen de instelling nauwelijks tot niet betrokken werden. En er dan ook voorbij gegaan was aan het feit dat de raden hun recht op instemming met de medezeggenschapsregeling niet kunnen overdragen aan een centrale cliëntenraad. Over de verdeling van bevoegdheden tussen de verschillende raden werd aangegeven dat dit wel in de medezeggenschapsregeling is opgenomen maar dat hier in de praktijk soms onduidelijkheid over is.

Verder was het beeld met betrekking tot het instellen van raden wisselend: in sommige gevallen heeft de wet wel tot het instellen van meer raden geleid, in andere gevallen tot herschikking van cliëntenraden.

Faciliteiten/budget

De Wmcz 2018 bepaalt dat de instelling een cliëntenraad voorzieningen biedt die de raad voor de vervulling van zijn werkzaamheden redelijkerwijs nodig heeft. Daarnaast is de instelling verantwoordelijk voor de kosten die redelijkerwijs nodig zijn voor de vervulling van de werkzaamheden van de cliëntenraad, zoals:

- scholing
- onafhankelijke ondersteuning
- het voorleggen van een geschil of een verzoek aan een commissie van vertrouwenslieden.

We vroegen of de cliëntenraad het lidmaatschap van een cliëntenorganisatie (zoals LOC, LSR, NCZ) vergoed krijgt vanuit de organisatie. Ook vroegen we of de cliëntenraad gebruik kan maken van een eigen budget. Tijdens de bijeenkomsten bleek dat er instellingen zijn waar de faciliteiten voor cliëntenraden goed geregeld zijn: er is voldoende budget voor scholing, ondersteuning, lidmaatschap van een cliëntenorganisatie en vergoedingen voor het raadswork. Bij andere raden is het minder goed geregeld. Bij centrale raden zijn de voorzieningen veelal beter voor elkaar dan bij de lokale raden.

Het recht op onafhankelijke ondersteuning wordt voor centrale cliëntenraden vaak wél gerespecteerd. Voor lokale cliëntenraden is het beeld wisselend: genoemd worden een secretaresse die de notulen verzorgt, tot een ambtelijk secretaris of juist helemaal geen ondersteuning.

Informatierecht

In de Wmcz 2018 is opgenomen dat de instelling de cliëntenraad tijdig en desgevraagd schriftelijk alle inlichtingen en gegevens verstrekt die hij voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft. Ook verstrekt de instelling de cliëntenraad voorts minstens

eenmaal per jaar mondeling of schriftelijk algemene gegevens omtrent het beleid dat in het verstreken tijdvak is gevoerd en in het komende jaar zal worden gevoerd. Ook is wettelijk vastgelegd dat in de medezeggenschapsregeling wordt geregeld hoe de instelling de formatie begrijpelijk geeft.

Uit de bijeenkomsten bleek dat het nog lang niet “gewoon” is dat de instelling cliëntenraden voldoende informeert. Ook werd het concreet invullen van “begrijpelijke informatie” (ofwel: spreek je af dat de informatie bijvoorbeeld met een samenvatting wordt gegeven of met pictogrammen) niet altijd nagekomen.

Wat ook naar voren kwam was het niet invullen van de bemensing van cliëntenraden en de vraag wie er namens de cliënten in de cliëntenraad kunnen zitten en hoe zij (ver)binding houden met de cliënten?

“Uit de bijeenkomsten bleek dat lang niet elke instelling de cliëntenraad goed informeert”

VWS over doel evaluatie Wmcz 2018

“Een wetsevaluatie is een belangrijk instrument om de (neven)effecten van wet- en regelgeving in de praktijk te beoordelen. Uit de wetsgeschiedenis volgt dat het doel van deze evaluatie is om de doeltreffendheid en de effecten van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 (Wmcz 2018) in de praktijk te onderzoeken op de wijzigingen in de Wmcz 2018 ten opzichte van de oorspronkelijke Wmcz. Daarbij wordt ook rekening gehouden met (toekomstige) ontwikkelingen in de zorgsector, zoals regionale en domein-overstijgende samenwerking. Een onafhankelijk onderzoeksbureau komt met een eindrapport met daarin de resultaten van de wetsevaluatie, aanbevelingen en goede voorbeelden.”

Hoe verder?

Het ministerie van VWS heeft een extern onderzoeksbureau aangesteld om de evaluatie te gaan uitvoeren (zie kader). LOC heeft uiteraard aangegeven betrokken te willen worden bij de evaluatie. Tegelijkertijd zijn we ook samen met LSR, NCZ en KansPlus in gesprek over het gezamenlijk optrekken in deze evaluatie. Dat deden we al in gesprek met het ministerie, maar dit willen we ook voortzetten voor het verdere verloop van de evaluatie.

Voor verdere informatie: houd clienraad.nl en de nieuwsbrief in de gaten. Heb je vragen/opmerkingen of wil je informatie delen met betrekking tot de praktijk van de Wmcz 2018? Mail ons dan via vraagbaak@loc.nl.

Zie ook het artikel op pagina 16 over de Week van de Medezeggenschap 2025 en pagina 26 over de Wmcz en de onafhankelijk ondersteuner.

Meer informatie: clienraad.nl

Xandra van der Kruk-Ras is als trainer en adviseur verbonden aan LOC.

Wat delen mensen op sociale media?

Volg onze socialemediakanalen of schrijf je in voor onze nieuwsbrief op loc.nl

“Welkom bij onze LinkedIn-community!”

Nieuwe LinkedIn-pagina van ons samenwerkingsverband.

Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp
www.loc.nl/linkedin-coalitie

Tweede Kamer erkent belang burgerinitiatieven zorg

LOC droeg bij aan de initiatiefnota die politicus Elke Slagt (GroenLinks/PvdA) maakte, over meer zeggenschap voor burgerinitiatieven. Het voorstel is nu door de Tweede Kamer aangenomen.

LOC Waardevolle zorg
www.loc.nl/initiatiefnota

LOC-dienstverlening op maat

Via onze sociale media delen mensen regelmatig ervaringen met LOC-diensten zoals cursussen. Blader ook eens door onze opleidingsgids om een idee te krijgen hoe onze adviseurs je verder kunnen helpen. Aanrader: onze nieuwe dienst ‘Kampvuurgesprekken’!

Lees meer: www.loc.nl/opleidingsgids en www.loc.nl/kampvuurgesprekken

“Nieuwe kennis en inspiratie om cliëntenraden nog krachtiger te ondersteunen in hun werk”

Ondersteuner trots op afronden LOC-Leergang Ondersteuners cliëntenraden.

Sylke Varwijk
www.loc.nl/trotse-ondersteuner

Gevolg uitspraak privacy ggz-cliënten niet te overzien

“Vechten voor samenleving waar mensen ertoe doen”

Tekst: **Pien Heuts**

De Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) heeft met het verzamelen van persoonlijke gegevens van 800.000 ggz-cliënten niet de privacy geschonden. Dat oordeelde de rechter op 23 april in de zaak die actiegroep Vertrouwen in de GGZ, waar LOC deel van uitmaakt, tegen de NZa had aangespannen. “Met deze uitspraak is het hek van de dam.”

Vertrouwen in de GGZ, een groep maatschappelijke organisaties waaronder LOC, psychiaters, psychologen, cliënten en wetenschappers, stapte in 2023 voor het eerst naar de rechter nadat de NZa in 2022 de beroepsgroep de verplichting had opgelegd privacygevoelige informatie van cliënten in de geestelijke gezondheidszorg aan te leveren. Een nieuw bekostigingssysteem en terugdringen van wachtlijsten was voor overheidsinstantie NZa reden om tussen juli 2022 en juli 2023 de data van 800.000 ggz-cliënten te verzamelen. Het gaat om zeer persoonlijke gegevens rondom bijvoorbeeld angsten, verslaving en seksuele problemen. De rechter beschouwt in zijn vonnis de vragenlijsten (HoNOS+ genaamd) die toezichthouder NZa opeiste niet als persoonsgegevens, omdat ze gepseudonimiseerd zouden zijn.

Vrijbrief overheid

“Ik maak me enorm veel zorgen over deze uitspraak”,

zegt Marthijn Laterveer, bestuurder LOC. “Dit is een vrijbrief voor de overheid om in te breken op de privacy van burgers en persoonlijke gegevens op te eisen. Er is nu sprake van een soort absolute overheid, waar geen enkele controle op is. Als overheidspartijen dat willen kunnen ze voor experimenten of om algoritmen te trainen, gewoon data van burgers verzamelen. Dit verstreckende effect is wat mij betreft veel te weinig meegewogen in de uitspraak.”

LOC verzet zich sinds jaar en dag tegen de schending van de privacy in de ggz. Al in 2017 was LOC partij in het kort geding van de actiegroep Stop Benchmark met ROM, die ook over het opeisen van privacygegevens - maar nu door verzekeraars - ging. Laterveer: “Het gaat om mensen die het heel veel moeite kost hulp te vragen. Vertrouwen in de spreekkamer is hét fundament voor een goede behandelrelatie. Het feit dat de overheid meeluistert in die spreekkamer is echt onacceptabel. Ook wordt het medisch

“We verzetten ons tegen een samenleving waarin mensen ondergeschikt zijn aan data”

Vertrouwen in de GGZ stapte in 2023 voor het eerst naar de rechter om een einde te maken aan verplichte gegevensinzameling van ggz-cliënten.

beroepsgeheim met deze uitspraak aan de kant geschoven. Evenals het gevaar dat gegevens gehackt worden en op straat terechtkomen.”

Weggefilterd voor hoger doel

Deze uitspraak sterkt Vertrouwen in de GGZ en LOC alleen maar méér om de strijd tegen oneigenlijke gegevensverzameling verder op te schroeven. “We verzetten ons tegen een samenleving waarin mensen ondergeschikt worden gemaakt aan data”, zegt Laterveer. “Een samenleving waarin mensen niet meer tellen, niet meer zichzelf mogen zijn. Waar de integriteit van mensen, hun eigen belangen en zelfbeschikkingsrecht ondergeschikt worden gemaakt aan het systeem. Het is onacceptabel dat mensen worden gereduceerd tot een bak data. Dat ze weggefilterd worden voor een zogenaamd hoger doel. LOC heeft een belangrijke taak dit te keren en tot een samenleving te komen waar mensen ertoe doen.”

Vertrouwen in de GGZ gaat, als er voldoende financiële middelen zijn, in hoger beroep tegen de uitspraak. Laterveer: “Het hek is van de dam nu de rechter de overheid bevoegd acht persoonlijke gegevens van burgers te verzamelen. Ongeacht of het doel, betere zorg en kortere wachtlijsten, wordt gehaald. We zien ook bij gemeenten de beweging dat ze persoonlijke gegevens van cliënten in de jeugdzorg willen verzamelen. Ook onder het mom van AI-systemen voeden om zorg te verbeteren. Het precedent dat deze uitspraak schept, is niet te overzien.”

WaardeCast

In de WaardeCast, de podcast van LOC-bestuurder Mieke Hollander, gaat zij in gesprek met mensen uit de actiegroep Vertrouwen in de GGZ: Tilly van Oosten, cliënt in de ggz en ervaringsdeskundige en LOC-bestuurder Marthijn Laterveer. Openhartig vertellen zij waarom zij zich sterk maken voor de privacy van ggz-cliënten, en het onacceptabel vinden dat de overheid vertrouwen van mensen die zorg nodig hebben schendt.

Crowdfunding

De NZa heeft diepe zakken. Vertrouwen in de GGZ niet. Om hoger beroep te kunnen instellen heeft Vertrouwen in de GGZ donaties nodig. Kijk op www.vertrouwenindeggz.nl Of doneer rechtstreeks via Stichting Platform Bescherming Burgerrechten te Amsterdam NL81 TRIO 0391158937 o.v.v. ‘Vertrouwen in de GGZ’.

Zie ook het artikel over de dubieuze rol die de Autoriteit Persoonsgegevens speelde bij toestemming voor dit data-experiment:
www.loc.nl/rol-ap

Foto: iStock

Onafhankelijke ondersteuning

De cliëntenraad, belangenbehartiger van mensen die zorg nodig hebben, heeft recht op onafhankelijke ondersteuning. Een ondersteuner kan de raad veel werk uit handen nemen en zorgt voor continuïteit. Om te zorgen dat de cliëntenraad niet afhankelijk is van de welwillendheid van de instelling, heeft de raad de keuze gebruik te maken van de ondersteuning die de zorgorganisatie biedt óf zelf een ondersteuner aan te trekken. En de kosten bij de instelling te declareren.

De door LOC ontwikkelde model-medezeggenschapsregeling geeft aan dat het handig is afspraken te maken over het profiel en de positie van de ondersteuner, de taken, uren, werving, selectie en aanstelling, beoordeling, functioneren en ontslag. Het is goed de afspraken regelmatig met de instelling te evalueren en zonodig bij te stellen.

Lukt het nou niet om onafhankelijke ondersteuning te krijgen of daarover afspraken te maken en de kosten te regelen, dan kan de cliëntenraad dit voorleggen aan de Landelijke Commissie voor Vertrouwenslieden. LOC kan daarbij helpen.

Meer informatie, ook over de leergang en intervisie die LOC biedt aan ondersteuners: www.clientenraad.nl

Tekst: **Liesbeth Honig**

Ervaringsexpert Hans van Hezewijk over
zijn leven met MS:

“Ik zoek gewoon altijd naar oplossingen”

Hans van Hezewijk:
“Als ik niet veranderde,
zou mijn situatie ook
niet veranderen.”

Hoe lukt het mensen ondanks ziekte, tegenslagen of andere hobbels waarde aan hun leven te geven? En wat drijft hen van waarde en betekenis te zijn voor anderen? In deze aflevering vertelt Hans van Hezewijk hoe zijn met vallen en opstaan eigengemaakte HANS-levenshouding hem weer laat genieten van het leven.

De Bossche bollen staan op het aanrecht. “Wil je die van mij in stukjes snijden”, vraagt Hans van Hezewijk vanuit zijn elektrische rolstoel. Van al zijn ledenmaten kan hij alleen zijn linkerarm- en hand nog enigszins gebruiken. Elders in

zijn appartement stofzuigt de hulp de gang. “Vanwege alle beperkingen kon ik niet meer thuis wonen. Maar ik ben heel blij met deze flat met 24-uurs hulp op afroep. Ik heb de regie.”

Waarom ik?

Hans van Hezewijk staat optimistisch in het leven. Dat is niet altijd zo geweest. Hij vertelt hoe zijn leven veranderde toen twintig jaar geleden - hij was 39 - Multiple Sclerose (MS) werd geconstateerd. Van een ongecompliceerd leven met een prima baan als “technaut”, echtgenote, twee dochters en af en toe een halve marathon, veroorzaakte de aandoening steeds meer beperkingen. In rap tempo moest hij afscheid nemen van zijn oude leven. “Ik maakte me heel veel zorgen, piekerde over hoe het verder moest. Ik was terneergeslagen. Waarom ik, dacht ik?”

Zijn keerpunt, zoals Hans het beschrijft, kwam in 2009. “Een vriend zei: ‘Als je zo negatief blijft, kom ik niet meer.’ Daar schrok ik enorm van, want mijn wereld was al klein geworden nadat ik arbeidsongeschikt was geraakt. Als ik op deze manier bleef doorgaan met mijn leven, zou dat saai en uitzichtloos blijven. Wilde ik dat? Absoluut niet. Dan móest ik zelf veranderen. Ik leef tenslotte maar één keer.”

Weer genieten

Sinds dat inzicht staat Hans 180 graden anders in het leven. Vorig jaar schreef hij er als positief ingestelde ervaringsexpert een praktisch boek over: *‘Genieten met beperkingen?’* Dat kan! - gratis te downloaden van zijn website. “Met het boek probeer ik lotgenoten en mensen die psychisch of lichamelijk in vergelijkbare situaties zitten, te helpen. Ik heb ondervonden dat je ondanks een handicap zoveel mogelijk kan doen wat én wanneer jij wilt, met zo weinig mogelijk negatieve invloed op je dagelijkse leven. Het is een gids over mijn ervaringen met veel praktische tips. De HANS-levenshouding staat centraal. Ik hoop vrijblijvend en ter inspiratie te laten zien dat je het beste van je leven kunt maken, met beperkingen. Ik kan nu zelfs weer genieten van het leven. Met wat ik allemaal wil en wél kan in plaats van niet. Ik zoek gewoon altijd naar oplossingen.”

Mensen inspireren

Hans legt uit dat de letters van zijn naam staan voor: Health, Adaptation, New Situation. Kort samengevat: gezondheid zo goed mogelijk houden (daarom een halve

Bossche bol), met juiste aanpassingen de hinder van beperkingen zo klein mogelijk houden en de nieuwe situatie zo aangenaam mogelijk maken. Het denken in oplossingen, uitproberen daarvan en erin berusten als iets niet meer kan, geeft Hans rust. Niet te vergelijken met de wanhoop die hij in de eerste fase van zijn onneerslijke ziekte voelde. “Ik ben van alles gaan ondernemen. Probeer met vrienden en naasten regelmatig leuke uitjes te verzinnen, doe een theatercursus, maak deel uit van een bridgeclub.” Hij laat het zelfverzonnen plankje zien waarin hij de kaarten kan zetten, sinds hij die niet meer zelf kan vasthouden. “Voor heel veel dingen is een oplossing.”

“Wat is er mooier dan je medemens te helpen?”

Positieve gezondheid

Over de vraag of hij ook wel eens chagrijnig of verdrietig mag zijn over zijn ziekte, denkt hij even na. “Ik ben me er heel erg van bewust hoe gigantisch groot de invloed van je eigen mindset is op hoe je je voelt. Ik geloof echt in positieve gezondheid. Daarom zul je me niet gauw meer somber aantreffen. Zorgmedewerkers zijn vaak verbaasd hoe ik in het leven sta. En hoeveel ik ervan weet te maken.”

Naast zijn schrijverschap geeft Hans graag gastlessen op middelbare scholen, bij gemeenten en zorgorganisaties. Als hij maar één iemand zou kunnen helpen met zijn ervaringen, is dat al winst. “Ik krijg daar energie van. Wat is er mooier dan je medemens te helpen?”

Het boek is gratis te downloaden via Hans' uitgebreide website. Daar kun je Hans ook boeken voor een inspirerende presentatie.
www.genietenmetbeperkingen.nl

Tekst: **Pien Heuts**

LOC zet in op verdere versterking
(mede)zeggenschap jeugd

“Inspelen op wat nodig is”

Tekst: **Daisy Hatusupy** en **Jessica Tokaya**

Om de (mede)zeggenschap in de jeugdzorg te versterken en het aantal cliëntenraden te vergroten, hebben de nieuwe LOC-adviseurs Daisy Hatusupy en Jessica Tokaya de handen ineen geslagen. Met een actieplan gaan ze inventariseren waar cliëntenraden tegenaan lopen en wat ze nodig hebben om tot waardevolle (mede)zeggenschap te komen.

‘Van regels naar relaties’ - dat is wat we als adviseurs benadrukken. Het gaat om verbinding te maken met je gesprekspartners; hoe kijkt men tegen (mede)zeggenschap aan en wat is er nodig om dit georganiseerd te krijgen? Voor zowel de jongeren als (pleeg)ouders als voor de bestuurder. Het gaat om *samen*.

Maar hoe vul je deze ambitie concreet in? We willen eerst in kaart brengen wie de relaties van LOC zijn en wie lid zijn van LOC. Sluiten de diensten van LOC voldoende aan bij de wensen? Kunnen er andere diensten/

trainingen toegevoegd worden? Kunnen die nog beter aansluiten bij de doelgroep? Waar lopen de huidige raden tegenaan? En wat gaat wel goed? Deze informatie kan bijdragen om een beter beeld te krijgen van onze relaties en waar contacten nog te verbeteren zijn. Ofwel: we willen onze klanten kennen. En vooral ondersteunen waar nodig.

Daarnaast willen we in kaart brengen welke organisaties nog geen relatie of lid zijn van LOC. Door met hen contact op te nemen willen we verkennen hoe LOC maximaal kan ondersteunen om medezeggenschap (nog beter) te organiseren. Het gaat er immers niet om óf je medezeggenschap binnen je organisatie hebt georganiseerd, maar hóe. En of het ook daadwerkelijk succesvol verloopt. Medezeggenschap organiseren omdat het moet geeft een heel ander resultaat dan wanneer organisaties het ook echt willen, vanuit een gezamenlijke visie.

***“Het gaat er niet om
óf je medezeggenschap
organiseert, maar hóe”***

Laat duidelijk zijn dat je alleen in contact
goede zorg tot stand kunt brengen en
Door uit te gaan van wat van waarde is v
... een succesvol leven kunne
... vonn... ilse (1960 - 2014)

Daisy Hatusupy (links) en Jessica Tokaya zien de kracht van medezeggenschap in de jeugdzorg.

Bestaande relaties binden

Het is voor ons heel belangrijk om onze bestaande relaties te leren kennen. In deze periode kunnen LOC-leden dan ook een telefoontje of mailtje van ons verwachten. Met vragen zoals:

- Voor welke organisatie- en einddoelgroep werk je en waar sta je als organisatie en cliëntenraad voor? Wat is de gezamenlijke visie?
- Sinds wanneer heb je een cliëntenraad en kun je daar iets meer over vertellen? Wat gaat goed en waar schuurt het?
- Welke diensten heb je tot nu toe afgenomen bij LOC en wat heeft dat met jullie werkwijze gedaan? Voldoet ons aanbod (scholing, publicaties, adviezen, podcasts etc.) aan je verwachtingen? Sluit het aan of ontbreekt er nog iets belangrijks?
- Ook komt het voor dat cliëntenraden niet weten dat ze lid zijn van LOC en daardoor dus ook de voordelen hiervan niet kennen. Aan ons dus de taak om hen goed te informeren.

Inmiddels zijn we ook gestart met de samenwerking met Ingrid Rebel, coördinator Radicale vernieuwing jeugdzorg. Zo organiseerden we op 12 mei het werkbezoek van VWS aan iHub (zie pagina 32). Dat was een

geslaagde avond die bij alle betrokkenen een positieve indruk achterliet.

Week van de Medezeggenschap

We willen de Week van de Medezeggenschap (6 tot en met 10 oktober) gebruiken als basis voor gesprekken met niet-leden van LOC. We zoeken cliëntenraden die een succesverhaal zouden willen delen óf op de dag zelf iets zouden willen organiseren binnen hun eigen organisatie. Tijdens deze inventarisatie kunnen we wensen en behoeften peilen. Tijdens de Week zullen we samen met de beweging Radicale vernieuwing jeugdzorg op 8 oktober een dagprogramma vullen. Houd hiervoor www.clientenraad.nl, www.radicalevernieuwing.nl/jeugd en de nieuwsbrieven in de gaten. Wil je meer informatie of van gedachten wisselen neem dan contact op met: j.tokaya@loc.nl of d.hatusupy@loc.nl

Daisy Hatusupy en Jessica Tokaya zijn als adviseurs medezeggenschap Jeugd verbonden aan LOC.

Zie ook het artikel op pagina 32 over het door iHub en LOC georganiseerde werkbezoek van VWS aan iHub. Op pagina 16 lees je meer over de Week van de Medezeggenschap van 6 tot en met 10 oktober.

iHub en LOC tonen VWS waardevolle
(mede)zeggenschap jeugdzorg

“Het gaat om echt gehoord en gezien worden - als mens”

Tekst: **Jessica Tokaya**

Sinds de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen ook binnen de jeugdzorg van kracht is, zijn veel organisaties hiermee aan de slag gegaan. Maar wat is (mede)zeggenschap eigenlijk? En wat is er voor nodig? Een verslag van het VWS-werkbezoek aan *good practice* iHub, familie zorg en onderwijs.

De vragen wat (mede)zeggenschap is en wat daarvoor nodig is, moeten eerst worden beantwoord voordat je verder kunt. Zonder een sterk fundament kun je niet verder bouwen. Als LOC-adviseur (mede)zeggenschap Jeugd zie ik dat dat fundament begint met een *gezamenlijke visie*, op basis van *gelijkwaardigheid*. Simpelweg door met elkaar in gesprek te gaan. Als adviseur en project-leider bij iHub, familie zorg en onderwijs, en nu ook als adviseur bij LOC, haal ik input op bij ouders, jongeren en het bestuur. Maar ook organiseer ik gesprekken met de regiodirecteuren waar ouders en jongeren gespreks-

partners zijn. Het gaat immers om hen. Deze aanpak maakt dat je niet direct in de zendmodus gaat. ‘Hoe zie jij (mede)zeggenschap?’, is de hamvraag.

Werkbezoek VWS

Op initiatief van LOC ging het ministerie van VWS afgelopen mei op werkbezoek bij iHub. De medezeggenschap is goed geregeld bij iHub en LOC heeft daarbij geholpen. Tijdens het werkbezoek heb ik de bijeenkomst van het Masterpanel (de centrale cliëntenraad van iHub) en het Expertpanel georganiseerd om via een werkvorm het gesprek aan te gaan met de programmadirecteur van Levvel (specialistische jeugdhulp), de bestuurder van Jeugdbescherming West en de bestuurders van iHub en LOC. Ook waren leden van de door LOC ondersteunde beweging Radicale vernieuwing jeugdzorg aanwezig. Een gemêleerd gezelschap voerde gesprekken waarbij ieders stem werd gehoord. En waarbij ook verschillende inzichten werden uitgewisseld.

**“Betrek jongeren en
ouders vroegtijdig
in het proces en niet
achteraf”**

Tijdens het werkbezoek aan iHub gingen deelnemers in kleine groepen in gesprek over wat nodig is om tot goede medezeggenschap te komen.

Wat is goed?

Een terechte vraag die aan de orde kwam, was bijvoorbeeld hoe je meet of de medezeggenschap goed geregeld is. Dit was stof tot nadenken. Want wat is 'goed'? Uit de gesprekken bleek dat het meten van medezeggenschap belangrijk is, maar dat het ook gaat om de voortdurende beweging waarbij ouders en jongeren vanaf het begin betrokken worden en niet pas achteraf. Er zijn verschillende manieren om medezeggenschap vorm te geven. Het gaat er vooral om hoe ouders en jongeren hun betrokkenheid ervaren en of ze zich echt gehoord en gezien voelen als mens.

Samen kom je verder

Tijdens het programma was er ruimte om ervaringen te delen. Wat heeft gewerkt binnen iHub om tot goede medezeggenschap te komen? En waar loopt iHub tegenaan? Veel inzichten werden gedeeld. Het werkbezoek werd afgesloten met een check-out: Wat vond men van de avond en voldeed deze aan ieders verwachtingen en waarom (niet). Op ansichtkaarten gaven de deelnemers dat aan. Iemand schrijft dat ze uit de gesprekken heeft meegenomen dat medezeggenschap vele gezichten heeft. Of het nu gaat om een panel, raad of andere vorm. Het gaat om elkaar écht horen én verstaan. Dit zijn bevindingen die energie geven om door te pakken, hoe complex het ook is. Ieder doet er toe en de een heeft

wat meer steun nodig dan de ander. Als je het alleen doet, ga je vooruit. Maar als je het samen doet, kom je verder!

Gelijkwaardige basis

De ambitie om medezeggenschap zo goed mogelijk binnen de jeugdzorg te organiseren is groot. Dit kan op diverse manieren. Maar het begint bij de visie vanuit de organisatie, ouders en jongeren op gelijkwaardige basis. Hebben we het over hetzelfde? En wat is daar voor nodig? En over welke thema's kan men medezeggenschap hebben? De focus van LOC Jeugd ligt zowel op het vergroten van het aantal cliëntenraden, als op het meer ondersteuning, scholing/training geven aan jeugdzorgorganisaties die al een cliëntenraad hebben, zodat de betekenis hiervan nog meer waarde krijgt.

Wil je advies of ondersteuning om medezeggenschap binnen je organisatie te organiseren? Neem contact op met vraagbaak@loc.nl

Zie ook het artikel op pagina 30 over het actieplan Jeugd van LOC. Meer informatie: www.clientenraad.nl

Jessica Tokaya is als adviseur medezeggenschap Jeugd verbonden aan LOC.

Nieuwe adviseur lokale zeggenschap Annemarie van de Wal:

“Wie ben ik om te bepalen wat iemand nodig heeft?”

Tekst: **Pien Heuts**

Sinds begin dit jaar is Annemarie van de Wal voor LOC actief als adviseur lokale zeggenschap. Aansluiten bij wat mensen zélf willen en betekenis geven lopen als een rode draad door haar loopbaan. “Lokale zeggenschap betekent dat je mag meebeslissen over onderwerpen die voor jou belangrijk zijn. Dat geeft gemeenschapskracht.”

Wat is jouw achtergrond?

“De afgelopen twintig jaar heb ik in zowel de jeugdzorg, ouderenzorg, psychiatrie als bij een gemeente gewerkt. Door het werken met mensen kwam ik erachter hoe betekenisvol dat voor mij is. Daardoor ontstond het besef dat het voor de mensen waar het om gaat belangrijk is mee te kunnen beslissen over wat voor hen belangrijk is. Eind 2023 ben ik voor mezelf begonnen. Ik werk nu ook voor Nederland Zorgt Voor Elkaar (NLZVE), als ‘mogelijkmaker’ van voorzorgcirkels. Ik ondersteun ouderen die in buurt of wijk zo’n cirkel willen opzetten om elkaar te helpen en naar elkaar om te kijken.”

Sinds januari ben je ook actief als adviseur lokale zeggenschap. Hoe kwam LOC op jouw pad?

“Via Vera Jansweijer, LOC-coördinator Radicale vernieuwing en ook actief in het mogelijk maken van voorzorgcirkels bij NLZVE. Toen ik hoorde dat LOC op zoek was

naar een adviseur lokale zeggenschap, was ik meteen om. Ik vind het zo tof dat LOC dingen écht anders durft te doen. En continu uitgaat van wat voor mensen belangrijk is, wat ze nodig hebben. Dat sluit naadloos aan bij mijn wens écht van betekenis te zijn voor mensen.”

Wat betekent lokale zeggenschap eigenlijk volgens jou?

“Toevallig heb ik het onlangs gedefinieerd. Lokale zeggenschap betekent dat je mag meebeslissen over onderwerpen die voor jou belangrijk zijn. Het gaat over de mogelijkheid van inwoners, gemeenschappen en lokale organisaties om invloed uit te oefenen op de besluitvorming en het beleid binnen hun directe omgeving. Door (mede) te bepalen, met de bedoeling, belangen, behoeften en waarden te vertegenwoordigen en te realiseren. Het gaat hierbij om structurele invloed en mede-eigenaarschap over de uitvoering van deze besluiten.”

“Ik vind het zo tof dat LOC dingen écht anders durft te doen”

Annemarie van de Wal: “Lokale zeggenschap betekent dat je écht van onderaf begint, met wat mensen zelf vinden en nodig hebben.”

Leg eens uit.

“Op de plek waar mensen wonen en leven, in buurten en wijken - daar ligt de kracht en kennis om waardevolle gemeenschappen te realiseren. Er moet een nieuw evenwicht komen tussen systeempartijen, zorg, overheid en markt én de gemeenschap. Nu worden zorg of maatschappelijke initiatieven vaak vanuit schaarste georganiseerd. Hoog over de inwoners heen. De mensen om wie het gaat worden er slechts incidenteel bij betrokken. Lokale zeggenschap betekent dat je écht van onderaf begint, met wat mensen zelf vinden en nodig hebben.”

Heb je concrete voorbeelden van lokale zeggenschap?

“In veel lokale gemeenschappen nemen inwoners bijvoorbeeld zelf de verduurzaming van hun wijk ter hand. Zij hebben de regie en krijgen daarbij dan ondersteuning van gemeente of corporatie. Ander voorbeeld is een dorps- of buurthuis dat sluit. Wijkbewoners besluiten het zelf te gaan bestieren. Het mooie is dat dan als een soort bijvangst er veel méér ontstaat: saamhorigheid, burgers trekken meer met elkaar op en zien naar elkaar om.”

Hoe wil je vanuit LOC de lokale medezeggenschap versterken?

“We moeten niet iets nieuws gaan optuigen, want er gebeurt al heel veel. We maken bijvoorbeeld deel uit van de Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp. Samen met Espria Ledenvereniging, Nederland Zorgt Voor Elkaar, Buurtkracht en het Landelijk Samenwerkingsverband

Actieve bewoners bouwen we aan een samenleving waarin zorgzaamheid en gemeenschapskracht centraal staan. Het gaat erom lokale initiatieven te ondersteunen, inwoners te verbinden en de zeggenschap van inwoners te vergroten. Samen verantwoordelijkheid nemen voor welzijn en zorg.”

Hoe betrek je cliëntenraden?

Belangrijk is de voortdurende zoektocht hoe we als LOC een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan zorgzame gemeenschappen. We krijgen vragen van organisaties in wijken of buurten én cliëntenraden die graag de hulp van LOC willen om meer zeggenschap te krijgen. En binnen de radicale vernieuwingsbeweging zie ik bijvoorbeeld mooie initiatieven om de buurt meer bij de ouderenzorginstelling te betrekken en andersom. Ik hoop veel vragen van cliëntenraden te krijgen en samen met hen aan de slag te gaan.”

Heb je vragen over lokale medezeggenschap en de dienstverlening van LOC? Mail vraagbaak@loc.nl of bel 030-2843200.

Meer informatie: www.clientenraad.nl

Zie ook het artikel over voorzorgcirkels op pagina 36 en het artikel over zorgzame gemeenschappen op pagina 40.

Voorzorgcirkels als aanjager van zorgzame buurten

“Het is mooi als je elkaar kunt helpen”

Tekst: **Pien Heuts**

Naar elkaar omzien - dat is de essentie van voorzorgcirkels. In kleine netwerken helpen ouderen elkaar met dagelijkse dingen zoals vervoer, huishoudelijke klusjes, administratie, apotheekbezoek of voorlezen. Het groeiend aantal voorzorgcirkels is nadrukkelijk niet bedoeld om de zorgvraag te pareren. “In een verbonden samenleving is het beroep op de zorg gewoon minder.”

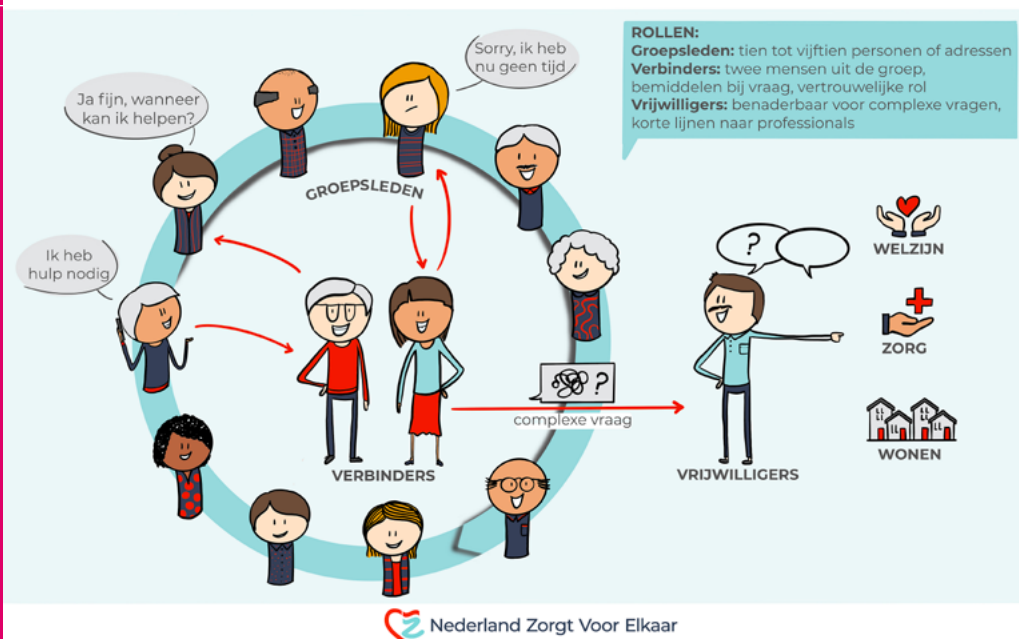
Alphons Fransen was meteen gegrepen. Tijdens de jaarlijkse studiebijeenkomst met bestuur en cliëntenraden van zorgorganisatie Avoord sprak gepensioneerd psycholoog Henk Geene, auteur van het boek ‘Voorzorgcirkels als antwoord op vergrijzing’. “Het was zó inspirerend hem te horen vertellen hoe je als clubje ouderen elkaar kunt helpen en steunen. Hoe de vitalen de meer hulpbehoevenden kunnen helpen”, vertelt de voorzitter van de cliëntenraad locatie Kloostergaard, onderdeel van Avoord. Fransen, die samen met zijn echtgenote zelfstandig woont op Kloostergaard, vertelt hoe hij laatst een buurvrouw hielp met een kapotte kastdeur en een andere huurder hielp met het aanvragen van een alarm. “Het is mooi als je elkaars leven aangenamer kunt maken, elkaar kunt helpen. We zijn nu bezig zo’n voorzorgcirkel op te zetten.”

Verbonden samenleving

Een voorzorgcirkel is een kring van zo’n tien tot dertien senioren die elkaar hulp en ondersteuning geven als dat nodig is. Zorg hebben om elkaar en zorg hebben voor elkaar - dat is de essentie van een zogeheten voorzorgcirkel. Het kan gaan om hulp bij administratieve klusjes, vervoer, een luisterend oor, gezelschap of een boodschap.

“Voorzorgcirkels zijn niet bedoeld om de problemen in de zorg, zoals personeelstekorten en wachtlijsten, op te lossen”, benadrukt Willemijn Krol, die binnen Nederland Zorgt Voor Elkaar hulp biedt bij het opzetten van een voorzorgcirkel. “Het is steeds duidelijker dat oude systemen niet meer werken. Die zijn nog gebaseerd op wachten tot iemand zorg- en hulpbehoevend is en dan ingrijpen. Terwijl als we met elkaar in dorpen en wijken meer in verbinding samenleven, het veel vanzelfspre-

Voorzorgcirkel

De eenvoudige opzet van een voorzorgcirkel.

“Iedereen kan bijragen in een voorzorgcirkel”

kender is dat je naar elkaar omkijkt. Het is een soort bijvangst dat in een verbonden samenleving een minder groot beroep op de zorg wordt gedaan.”

Van onderaf

Krol was betrokken bij ‘Positief gezond Almere’ (2023-2027) waarin gemeente, zorg- en welzijnsorganisaties, zorgverzekeraars én burgers veerkracht, gezondheid en samenredzaamheid willen vergroten. Vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA), dat innovatieve oplossingen die de zorg ontlasten stimuleert, kreeg de gemeente daar eind vorig jaar 20 miljoen voor. De ambitie is om 190 voorzorgcirkels te laten ontstaan in Almere. Krol: “Het is mooi te zien dat als het vuurtje gaat branden, dit heel aanstekelijk werkt. Iedereen kan namelijk actief zijn in een voorzorgcirkel. Als je hart klopt voor de ander kun je in buurt of straat zo aan de slag. Deze manier van omzien naar elkaar komt echt van onderaf.”

Mooie setting

Alphons Fransen ging na de inspirerende studiedag, eind vorig jaar, meteen aan de slag. Afgelopen april kwam Nederland Zorgt Voor Elkaar op uitnodiging langs om Avoord-breed een presentatie over voorzorgcirkels te

geven. Fransen: “In de locatie Kloostergaard wonen mensen die lichtere zorg nodig hebben en ‘gewone’ huurders door elkaar. Een mooie setting voor een voorzorgcirkel. Op onze etage houden we elkaar sowieso al in de gaten. Op andere locaties van Avoord wonen mensen die complexere zorg nodig hebben in kleinschalige eenheden.”

Fransen vertelt hoe enthousiast de cliëntenraad - zichzelf voorop - was om de interesse te peilen voor zo’n voorzorgcirkel. “Ik heb voor alle leden een samenvatting gemaakt van het boek van Henk Geene. De opkomst bij een avond die we eerder dit jaar hebben georganiseerd voor de bewoners en enkele medewerkers van andere locaties van Avoord (deelnemer aan de radicale vernieuwingsbeweging, red.), viel helaas tegen. Ook op de uitvraag of mensen wat voor een ander zouden willen doen, kwam weinig reactie. In overleg met de locatiemanager, het bestuur en de werkvloer van Avoord, die het initiatief van harte ondersteunen, gaan we het nu professioneler en grootser aanpakken. Met posters, een mooie uitnodiging voor bewoners van honderd appartementen en filmpjes gaan we mensen enthousiast maken. “Met mijn 87 jaar trek ik dit initiatief heel graag. Ik geloof erin.”

Niet dé oplossing

Zorgverzekeraars zoals VGZ en Zilverenkruis ondersteunen de totstandkoming van voorzorgcirkels financieel.

Door elkaar te helpen kunnen mensen langer thuis blijven wonen - met een hogere ervaren kwaliteit van leven.

“Als partner en vanuit gedeelde waarden”, licht Wille-mijn Krol toe. “Ze stappen erin, omdat ze geloven in een meer verbonden zorgzame samenleving. Voorzorgcirkels zijn ook volgens hen niet per se dé oplossing voor allerlei systeemproblemen in de zorg, maar dragen wel bij aan ontlasting van de zorg. Het is belangrijk dat verzekeraars erin willen investeren, als rentmeester van ons belastinggeld.”

Het aantal voorzorgcirkels is inmiddels de driehonderd ruim gepasseerd. Door mensen met elkaar te verbinden ontstaan zorgzame buurten. De cirkels zijn nu vooral nog gericht op ouderen die naar elkaar omzien. Door elkaar te helpen met praktische dingen kunnen mensen langer

thuis blijven wonen - met kwaliteit van leven.

En natuurlijk kunnen deze netwerken ook intergeneratieel worden, van alle leeftijden. Krol: “Ik vind het een hoopvolle beweging. Mensen willen graag bijdragen, meedoen, van betekenis zijn - dat blijkt elke keer weer. Bovendien is het tijd voor een ander verhaal waarin we niet meer alles van de overheid of een stelsel moeten én willen verwachten. Dat is geen lelijk verhaal over tekorten, schaarste, vergrijzing. Maar een verhaal over samen leven en op elkaar letten, als verrijking van de samenleving. Samen bouwen aan een nieuwe realiteit.”

Zie ook het artikel op pagina 40 over het Actieteam zorgzame gemeenschappen en lees op pagina 34 het interview met LOC-adviseur lokale zeggenschap Annemarie van de Wal.

Het Atelier VZC helpt mensen die zelf aan de slag willen met voorzorgcirkels. Zie www.nlzve.nl.

Meer informatie: www.radicalevernieuwing.nl

**“Vorzorgcirkels
gaan niet over
tekorten, schaarste en
vergrijzing”**

Wat delen mensen op sociale media?

Volg onze socialemediakanalen of schrijf je in voor onze nieuwsbrief op loc.nl

“Wij voelen ons geïnspireerd én gesteund door Radicale vernieuwing”

“Een bijeenkomst van de leden cliëntenraad, ondernemingsraad, raad van toezicht en managementteam van Cederhof. Het thema was: Radicale vernieuwing. Cederhof neemt met overtuiging deel aan deze beweging waar mensen het belangrijkste zijn en niet de regels.

Radicale vernieuwing

www.loc.nl/cederhof-gesteund

“Training Vertrouwenspersoon zorg bij LOC/ Raad op Maat afgerond!”

“Ik leerde welke positie ik als cliëntvertrouwenspersoon zorg in de organisatie inneem en hoe ik cliënten kan ondersteunen bij vragen waarmee ze niet bij de zorg willen aankloppen.”

Mariska Jansen

www.loc.nl/training-vertrouwenspersoon

“Dan is het noodzaak dat je als organisatie waakzaam bent”

Bijzonder praktijkvoorbeeld van kiezen voor vrijheid en levensgeluk in plaats van risico's.

www.loc.nl/waakzaam

“Ervaringsdeskundigheid moet plek in toezicht”

“Er zijn allerlei manieren om dat te doen. Zoals door een toezichthouder te werven die mede kan putten uit ervaringsdeskundige kennis. Met onze handreiking ervaringsdeskundigheid (www.loc.nl/ervaringsdeskundig-toezicht) kunnen cliëntenraden en raden van toezicht dit thema meenemen in hun werk en in het contact met elkaar.”

www.loc.nl/zorgvisie-toezicht

Actieteam Zorgzame gemeenschappen op locatie

Help, (g)een burgerinitiatief in mijn wijk!

Tekst: **Douwe Dronkert**

‘Help, er is een burgerinitiatief in mijn wijk! Of juist nog geen!’ Met dit thema biedt de bijeenkomst op 18 maart bij burgerinitiatief Langer Zelfstandig Leven Oegstgeest ruimte. Ruimte voor mensen van zorgorganisaties, systeempartijen en burgerinitiatieven om te ontdekken hoe ze elkaar kunnen versterken. Want dat gaat nog niet vanzelf.

Op 18 maart zijn we vanuit de beweging Radicale vernieuwing (een initiatief van LOC) met zo’n veertig mensen te gast in Oegstgeest bij burgerinitiatief Langer Zelfstandig Leven. Het heeft onder andere al een ‘Vitality Club’ opgeleverd (een zichzelf organiserende ‘club voor en door vijftig-plussers om samen te sporten en bewegen om gezond en fit oud te worden’). Het burgerinitiatief heeft ook aan de wieg gestaan van de ‘Oegstgeester Hofjes’ en is nu gestart met ‘Voorzorgcirkels’, vertelt bevroegen initiatiefnemer en gastheer Guus Bannenberg. Hierbij is ook verbinding gelegd met ‘Club Oegstgeest’ én met de dienstverlening van

Zorghulp (partner binnen de Participatiecoalitie waar ook LOC onderdeel van uitmaakt). Daarnaast is het burgerinitiatief trekker van het pact ‘Zeker Thuis in Oegstgeest’. Daarin werken alle maatschappelijke organisaties op het gebied van zorg, welzijn en wonen samen, gesteund door de gemeente.

Dit alles komt nu samen in de doelstellingen voor ‘Zorgzame buurten’ in Oegstgeest: 1) veilig en toekomstbestendig wonen in eigen buurt; 2) zorg naar de buurt in plaats van de buurt naar de zorg; 3) activiteiten en burenhulp voor en door de buurt. Bouwstenen hierbij zijn buurtnetwerken, buurtkamers en wijkteams en dus nauwe samenwerking door genoemde partijen.

***“Gewoon opzoeken
wat er in de wijk al is,
uitproberen en leren”***

Verbinding met de zorg

De beweging Radicale vernieuwing werkt aan een zorg en samenleving waar mensen voorop staan, en

Hoe kunnen we op een goede manier kijken naar wat er al gebeurt?

niet regels, protocollen, systemen of andere belangen. Frank Kodden, bestuurder van deelnemer Vereen (ouderenzorg) en een van de trekkers van actieteam Zorgzame gemeenschappen, zegt aan de start van de bijeenkomst: “Wij kunnen ons vanuit de zorg niet bewust genoeg zijn van onze eigen tekortkomingen in hoe we kijken naar de wereld. We zijn toch geneigd om te denken dat wij het wel weten. En om aanbodgericht - vanuit het systeem - aan te sluiten bij wat er al is. Daarmee verdringen we ook dat wat bloeit en groeit en komt de potentie van waar mensen in wijken waar wij komen aan werken niet volledig tot zijn recht. Dus is mijn onderzoekende vraag: hoe kunnen we op een goede manier kijken naar wat er al gebeurt en daar de aansluiting mee maken? Zodat we uiteindelijk die samenredzaamheid volledig gaan ondersteunen, faciliteren.”

Tegelijkertijd zijn er ook vernieuwers uit andere zorgorganisaties die deelnemen aan de vernieuwingsbeweging naar het dorpscentrum in Oegstgeest gereisd, die ook positieve ervaringen hebben met het opstarten van zorgzame buurten vanuit de zorgorganisatie. Maar die ook zoekende zijn hoe die initiatieven meer door de mensen uit de dorpskernen zelf opgezet en gedragen zouden kunnen worden.

In dienst van de maatschappij

Het pand van een van de woonlocaties van vernieuwer Gemiva (gehandicaptenzorg), staat in dezelfde wijk als waar de pilot Zorgzame buurten begin dit jaar gestart is. Locatiemanager Anita Meijer: “Ik ben daar achter gekomen, doordat één van onze vrijwilligers in het bestuur van Langer Zelfstandig Leven zit. Ik hoorde over de plannen en dacht: daar moet ik bij zijn! Want ik wilde dat we ook aan zo’n voorzorgcirkel zouden kunnen bijdragen. Met de buurtbewoners (waaronder bewoners van Gemiva) samen kijken wat er nodig is en hoe we daarin kunnen ondersteunen.” En dan blijkt heel veel mogelijk. Alleen al het beschikbaar stellen van ruimtes van de zorgorganisatie voor initiatieven van buurtbewoners als een burendag, maakt dat er relaties ontstaan. Degene die de vraag voor de burendag stelde is intussen een wandelclub gestart met zo’n tien cliënten die het ontzettend leuk vinden om met haar op pad te gaan.

Zie ook het artikel over voorzorgcirkels op pagina 36 en pagina 48 Cliënt en raad.

Meer tips en bronnen over (het ontstaan van) deze Zorgzame buurten en ons actieteam:
www.radicalavernieuwing.nl/oegstgeest

Douwe Dronkert organiseert betrokkenheid voor LOC.

Techniek in de zorg: een oplossing?

Kijk wat mensen echt nodig hebben

Tekst: **Marthijn Laterveer**

Als oplossing om personeelstekorten in de zorg terug te dringen en zelfredzaamheid te vergroten, wordt techniek te pas en te onpas genoemd. LOC constateert dat de inzet van techniek te kritiekloos wordt gepresenteerd. En de vraag waar techniek bij helpt en of het voor ieder mens een oplossing is, vaak ontbreekt. Cliëntenraden kunnen daar binnen de zorgorganisatie kritische vragen over stellen.

In alle landelijke akkoorden komt de inzet van techniek in de zorg terug. Met slogans als: zelf als het kan, thuis als het kan en digitaal als het kan. Overal zijn subsidies beschikbaar voor de inzet van techniek in de zorg. Daarbij gaat het om digitale zorg, om hulpmiddelen waarmee individuele mensen kunnen functioneren en om hulpmiddelen voor medewerkers. In alle akkoorden is er een grote rol voor techniek in de toekomst van de gezondheidszorg in Nederland.

“Blijft er voldoende aandacht voor verschillen tussen mensen?”

De landelijke programma's en akkoorden starten steeds vanuit schaarste en kostenbeheersing. Of met andere woorden: ze gaan er steeds van uit dat er zulke tekorten zijn dat we wel met techniek móeten werken. En ze proberen oplopende kosten voor de zorg te voorkomen. Daarmee vindt de inzet van techniek vooral plaats vanuit een economische en financiële manier van kijken.

Brede perspectief

Natuurlijk zijn er prachtige technische oplossingen bedacht. Maar het blijft wel belangrijk daar breed naar te kijken. Wat we merken is dat er steeds gezocht wordt naar oplossingen binnen de bestaande systemen en manieren van werken. Waardoor we aan het einde er achter komen dat de problemen niet weg zijn. Zo werd toen e-mail kwam, gezegd dat het ons veel tijd zou besparen. In de praktijk is voor veel mensen de e-mail

Door meer te kijken wie de mens is en hoe zijn of haar situatie eruit ziet, kom je tot oplossingen op maat.

een soort plaag. Zo is het ook in de zorg. Techniek vraagt om extra mensen, die daar verstand van hebben. Die ook niet makkelijk te vinden zijn. Het vraagt om onderhoud en tijdige vervanging, waar zorgorganisaties vaak onvoldoende kennis van hebben. Bovendien zijn er vaak zeldzame grondstoffen voor nodig, die niet oneindig voorradig zijn.

Mensen

Ieder mens is anders en dat betekent ook dat de benodigde ondersteuning van persoon tot persoon verschilt. Waar de één het super belangrijk vindt om zoveel mogelijk zelf met behulp van techniek te doen, vindt de ander dat helemaal niks. Er is al snel de neiging om een technische oplossing meteen voor iedereen toe te willen passen. Terwijl ook hier maatwerk van belang is.

Pleidooi LOC

LOC heeft steeds aangegeven dat de inzet van techniek mooie mogelijkheden biedt. Voor medewerkers in de zorg. Bijvoorbeeld om te zorgen dat zij hun rug niet zwaar hoeven te belasten. Maar ook voor mensen die zorg nodig hebben en hun naasten. Zodat zij meer grip op hun eigen leven kunnen houden. Maar we hebben er ook steeds op gewezen dat techniek niet altijd en overal de juiste oplossing is. Omdat mensen anders zijn, hun

situatie verschilt en ook de plek waar zij wonen. Door meer te kijken wie de mens is en hoe zijn of haar situatie eruit ziet, kom je tot oplossingen op maat. Waarbij oplossingen vaak niet in het zorgdomein liggen, maar bijvoorbeeld bestrijding van eenzaamheid en schulden helpen. Of het herstellen van het contact met de kinderen of burens. Ook vraagt LOC na te denken welk vraagstuk je met de techniek wilt oplossen. En of je daar als organisatie wel genoeg kennis over hebt. Er staan heel veel zorgrobots en tovertafels ongebruikt in een hoek, omdat er geen software updates zijn. En ze eigenlijk ook weinig toegevoegde waarde hebben.

Rol cliëntenraad

Clëntenraden kunnen kritische vragen stellen bij de inzet van techniek. Zoals: blijft er voldoende aandacht voor verschillen tussen mensen? Zijn er oplossingen buiten het zorgdomein mogelijk? Heeft de organisatie voldoende kennis over de te gebruiken techniek? Is de technische oplossing toekomstbestendig? Daarmee kan de cliëntenraad zorgen dat de mogelijkheden van techniek optimaal tot hun recht komen.

Marthijn Laterveer is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

Adviesraad Raad op Maat:

“Belangrijk dat mensen zelf kunnen beslissen”

Tekst: **Annemarie Timp** en **Mieke Hollander**

Raad op Maat, sinds januari deel van LOC, heeft een adviesraad die vier keer per jaar bijeenkomt. Jorgen, Alex, Piet, Ronald, Quirine, Karin, Leo en Bart vormen de adviesraad, die na de fusie met LOC actief blijft. Loes en Annemarie begeleiden vanuit LOC/Raad op Maat de adviesraad over zeggenschap in de gehandicaptenzorg.

Afgelopen april kwam de adviesraad weer samen. De leden ontvangen zelf zorg en ondersteuning van een organisatie. “Al heb je een beperking, je kan toch wat doen”, zegt Alex. Ronald vult aan: “Ik vind het fijn om cliëntenraden te helpen en ook om (mede)zeggenschap van cliënten te ondersteunen.” Vanuit de eigen ervaring met zorg kijkt de adviesraad mee met wat Raad op Maat voor cliënten doet. Bijvoorbeeld wat betreft de ontwikkelingen rond de zorg voor ambulante cliënten. Ook denkt de adviesraad mee over het ontwikkelen van producten. Spellen worden eerst uitgetest. Nieuwe brochures worden besproken: is de informatie duidelijk voor cliënten, zijn de pictogrammen of illustraties

helder en sluiten materiaal en hulpmiddelen aan bij de doelgroep? Zo leren we van elkaar. Wat voor de één duidelijk is, is dat voor de ander niet.

Zelf beslissen

De adviesraad is kritisch en heeft de fusie met LOC gevolgd. Belangrijk is volgens de leden dat het logo en de poppetjes van Raad op Maat gebruikt worden. Dit is herkenbaar voor mensen. Voor Raad op Maat is het zeer waardevol om te horen wat voor mensen met een verstandelijke beperking belangrijk is. Dat is na de fusie niet veranderd. Het thema zeggenschap is een terugkerend onderwerp. Quirine zegt hierover: “Ik vind het belangrijk dat mensen zelf kunnen beslissen. Bijvoorbeeld hoe vaak ze hun huis poetsen. En als het nodig is, moeten ze hulp krijgen bij die beslissing.” Karin en Leo vullen aan: “Het is belangrijk dat cliënten goede zorg krijgen.”

***“Al heb je een beperking,
je kan toch wat doen”***

Vlnr: Karin, Piet, Ronald, Quirine, Leo en Alex.

Samenwerken op thema's die voor mensen met een verstandelijke beperking belangrijk zijn, staat centraal in het werk van de adviesraad. De kwaliteit van zorg en bestaan ervaren in de praktijk - dus geen beleidsdiscussies. En dat begint bij de kleine dingen: je broodbeleg, het koekje bij de koffie en hoe laat je naar bed gaat. Samen kijken we hoe LOC/Raad op Maat cliënten kan ondersteunen in het voeren van de eigen regie en de stem van cliënten gehoord laten worden. Loes constateert het tijdens ieder overleg weer:

“De adviesraad helpt ons aan te blijven sluiten bij de vragen van cliënten.”

Zie ook de rubriek De Binding op pagina 19.
Meer informatie: www.raadopmaat.org en www.clientenraad.nl

Annemarie Timp is adviseur en coördinator vrijwilligers LOC/Raad op Maat.

Mieke Hollander is als bestuurder verbonden aan LOC Waardevolle zorg.

Waardevolle levenservaring

Deskundigheid komt niet alleen via diploma's, maar ook door wat mensen meemaken in hun leven. Die levenservaring kan heel waardevol zijn. Mensen die zelf zorg en ondersteuning hebben ontvangen, kunnen anderen vaak een gevoel van herkenning, begrip en veiligheid geven. Ze kunnen mensen helpen om hun eigen kracht te vinden en ze kunnen zorgverleners de spiegel voorhouden. Het is niet altijd duidelijk waar de grens ligt tussen mensen met ervaringskennis en de

zorgprofessionals. Goed luisteren en je inleven in de ander zijn voor beiden belangrijk. Maar de mensen met ervaring als zorgvrager leggen vooral de nadruk op het contact met de gevoelens van de ander. Ze zorgen voor onderlinge steun. Volgens LOC Waardevolle zorg wordt deze bijdrage nog te vaak over het hoofd gezien. Wij vinden dat ervaringskennis juist een belangrijke plek kan innemen. Mensen in cliëntenraden hebben vaak veel ervaring met zorgvragen en kunnen de belangen van

zorgvragers en hun familie goed onder de aandacht brengen bij de bestuurders en hulpverleners. LOC/Raad op Maat zet zich in om die levenservaring te gebruiken en om die te vertalen naar verbeteringen voor mensen die zorg nodig hebben en hun naasten. De trainingen, publicaties en bijeenkomsten van LOC/Raad op Maat zijn er allemaal op gericht om positieve veranderingen te bereiken in het leven van deze mensen.

“We willen de huiskamer van Oudewater zijn”

Ruim 1300 cliëntenraden in zorg en welzijn behartigen de belangen van mensen die zorg nodig hebben. LOC ondersteunt hen daarbij met trainingen, cursussen, adviezen, netwerkbijeenkomsten en andere diensten. In de rubriek **Clïënt en raad** vertellen cliëntenraadsleden over hun werk, onderliggende motivaties en de wederzijdse versterking met LOC. In deze aflevering Johan Treur, voorzitter cliëntenraad Woon- en Zorgcentrum De Wulverhorst.

Stichting Zorg & Welzijn Oudewater is een zorgorganisatie die verschillende woonvormen en zorg thuis, zoals wijkverpleging, huishoudelijke zorg maar ook maaltijden en welzijnsdiensten biedt. De Wulverhorst, onderdeel van deze stichting, is ook actief buiten de woonlocatie en betreft inwoners bij alles wat er in De Wulverhorst gebeurt.

Hoe kwam je bij De Wulverhorst terecht?

“Ik was jarenlang voorzitter van de lokale cliëntenraad van de Schuylenburcht, onderdeel van een grote zorgorganisatie met negentien verpleeg- en verzorgingstehuizen. Die locatie in Oudewater werd in 2017 opgeheven. Om de migratie van bewoners en vrijwilligers zo goed mogelijk te laten verlopen, ging

ik in gesprek met Joyce Jacobs, bestuurder van De Wulverhorst. Zij vroeg meteen of ik lid wilde worden van de cliëntenraad van De Wulverhorst.”

De Wulverhorst staat midden in de gemeenschap.

Wat merk je daar als cliëntenraad van?

“Wij ondersteunen de ontwikkeling ‘van, voor en door Oudewater’, omdat een zorgzame samenleving belangrijk is voor de toekomst van inwoners van Oudewater. Zo heeft De Wulverhorst een aantal jaar geleden het Touwteam opgericht. Daarin zitten zo’n 250 vrijwilligers voor bijvoorbeeld tafeltje dekje en vervoer. De denktank, onderdeel van het Touwteam, is een club van twintig inwoners uit Oudewater die ideeën aanlevert aan de bestuurder. Zo zijn nu al op initiatief van De Wulverhorst drie buurtschappen met buurtverbinders ontstaan. Als cliëntenraad zitten we bij de vergaderingen van de denktank.”

Hoe gaat het met de zorg in Oudewater?

“We willen dat mensen omkijken naar elkaar en daarmee ook de gemeenschapsvorming in stand houden en uitbreiden. De buurtverbinders helpen daarbij. Mensen moeten weer meer voor elkaar leren zorgen. Dus bijvoorbeeld als mijn buurvrouw ’s morgens de gordijnen niet opendoet, ik denk, hé wat is er aan de hand? Het naar elkaar omkijken dus.

Daarvoor is de Schuylenburcht er nu ook. Daar wordt verpleeghuiszorg thuis geleverd voor 25 appartementen vanuit De Wulverhorst. De bedoeling is dat de mensen die nog goed zijn, omzien naar de andere mensen. En er wonen ook enkele jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt, die werkzaam zijn bij De Wulverhorst of hotel-restaurant Broeck in Oudewater.

Als cliëntenraad maken we ons zorgen over de ontwikkeling dat de mensen die bij De Wulverhorst komen wonen steeds zwaardere zorg nodig hebben. Lichtere zorg vindt thuis plaats, verpleeghuiszorg thuis. Hoe houd je het hier dan leefbaar als je alleen maar zware zorg hebt? Wij bespreken dat als cliëntenraad met de bestuurder. ‘Kun je niet een beetje doseren? Toch mensen opnemen die wat minder zorg nodig hebben?’ En dat wil ze gelukkig. “

“Mensen moeten weer meer voor elkaar leren zorgen”

Hoe is de samenwerking met de bestuurder?

“Heel goed. Haar kracht is dat ze elke nieuwe ontwikkeling ziet als een kans. En de hele organisatie van onderaf meeneemt. De organisatie moest dit jaar, in het kader van het Generiek kompas, voor het eerst kwaliteitsgegevens op een andere manier aanleveren. Binnen de organisatie ontstond toen het idee om alle benodigde documenten via de kwaliteitsmedewerker toe te voegen. Het is een aantrekkelijk interactief document geworden. Het mooie van het kwaliteitsbeeld is dat je er veel meer in kwijt kan, je bent veel vrijer dan voorheen.”

Maken jullie gebruik van het aanbod van LOC?

“We gaan altijd naar de regiobijeenkomsten, vooral vanwege de contacten met anderen. Dan merken wij dat het echt niet overal zo open en transparant is als hier. We zoeken er eigenlijk een soort bevestiging: zitten we wel op de goede weg? Het gevaar is namelijk dat als de processen zo soepel verlopen als bij ons, je als cliëntenraad vergeet kritische vragen te stellen. We doen inspiratie op. Hoe gaat dat bij anderen en doen wij dat dan ook? Zijn we wel kritisch genoeg? En hoe stel je de vragen? Het zet ons weer even op scherp.”

De Wulverhorst wil samen met anderen leren over zorgzame gemeenschappen. Daarom heeft de Wulverhorst ook de verbinding gezocht met de beweging Radicale vernieuwing.

Voor het Kwaliteitsbeeld Wulverhorst zie: www.loc.nl/kwaliteitsbeeld-wvh

Zie ook pagina 36 en 40 over voorzorgcirkels en zorgzame gemeenschappen.

Marjolein Hovius is als communicatieadviseur verbonden aan LOC.

Tekst: **Marjolein Hovius**

Deze rubriek behandelt veelgestelde vragen aan LOC-Vraagbaak

Wet zorg en dwang en Wet verplichte ggz

Begin mei organiseerde LOC twee bijeenkomsten in het kader van de wetsontwerpen Wet zorg en dwang en Wet verplichte ggz. Wat houden die wetten in en wat kan de cliëntenraad ermee?

Tekst: **Xandra van der Kruk-Ras** en **Annemarie Timp**

Ruth Irik is eerste aanspreekpunt voor de Vraagbaak.

Meer informatie

www.clientenraad.nl

U kunt ook contact opnemen met de Vraagbaak LOC. Deze is iedere werkdag tijdens kantooruren te bereiken op: 030-2843200 of via vraagbaak@loc.nl

Wat is de bedoeling van de Wet zorg en dwang (Wzd) en de Wet verplichte ggz (Wvggz)?

De Wet zorg en dwang gaat uit van het principe van vrijwillige zorg. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. De Wvggz gaat uit van het principe van eigen regie en herstel. Beide wetten willen de rechten van cliënten beschermen.

Waarom worden de wetten aangepast?

Beide wetten zijn in 2022 geëvalueerd en uit de evaluatie bleek dat er veel onduidelijkheid was over de toepassing van de wetten in de praktijk.

Wat is de rol van LOC hierbij?

LOC heeft naar aanleiding van de evaluaties een aantal aanbevelingen gedaan en ook meegewerkt aan het opstellen van afspraken voor de Wzd die gelden tot de nieuwe wet er is. Ook heeft LOC nu voor de internetconsultatie een reactie geschreven. LOC blijft volgen hoe de punten van die reactie terugkomen in de uiteindelijke wetsvoorstellen die naar de Tweede Kamer worden gestuurd.

Wat is die reactie van LOC?

We hebben aangegeven dat de mens centraal moet staan en dat het recht op vrijheid, waaronder het recht op bewegingsvrijheid centraal staat. Dit moet elke keer (opnieuw) het startpunt zijn van het gesprek op individueel niveau, ook als er niets gewijzigd lijkt te zijn aan de persoon

en/of zijn omstandigheden. Het recht op vrijheid en autonomie moet ook het startpunt van gesprek zijn binnen de organisatie en dus ook tussen cliëntenraad en bestuurder.

Daarnaast hebben we aangegeven dat gelijkwaardigheid in de relatie centraal moet staan en dat het hiervoor belangrijk is dat er voldoende, begrijpelijke informatie beschikbaar wordt gesteld aan cliënten en de vertegenwoordigers en het recht op ondersteuning door de Cliëntvertrouwenspersoon (CVP).

Tenslotte hebben we benadrukt dat de cliëntenraad instemmingsrecht zou moeten hebben met betrekking tot het beleidsplan (is nu adviesrecht) en betrokken moet worden bij de informatievoorziening rondom onvrijwillige/verplichte zorg.

Wanneer zijn de nieuwe wetten er?

Dat duurt nog wel even. Eerst lezen ambtenaren van het ministerie van VWS alle reacties op de internetconsultatie. Zij passen het wetsontwerp dan misschien nog aan. Dat wordt vervolgens voorgelegd aan de Raad van State. En dan wordt het naar de Tweede Kamer gestuurd en wordt het ten slotte door de Eerste Kamer behandeld. Dat kan zeker nog wel anderhalf jaar duren.

Wat kunnen cliëntenraden met deze informatie?

Cliëntenraden kunnen in gesprek gaan met de organisatie: welke

visie heeft de instelling over (bewegings)vrijheid en hoe is dit verwerkt in beleid? Hoe wordt er binnen de instelling gewerkt om onvrijwillige/verplichte zorg te voorkomen? Hoe worden cliënten en hun vertegenwoordigers geïnformeerd over onvrijwillige/verplichte zorg, de Cliëntvertrouwenspersoon (CVP) of Patiëntvertrouwenspersoon (PVP)? Is die informatie begrijpelijk voor de cliënten? En makkelijk te vinden op bijvoorbeeld de website of afdeling? Heeft de cliëntenraad de CVP of PVP wel eens ontmoet?

Heeft LOC ook informatie die we kunnen gebruiken?

Jazeker: we hebben twee handreikingen ontwikkeld (een voor Wzd

en een voor Wvggz). Ook hebben we een onderzoekboek 'Rechten van cliënten', dat verkrijgbaar is via de website van Raad op Maat. Vanuit de dienstverlening bieden we bovendien trainingen op locatie.

Meer informatie:

www.loc.nl/publicatie-wvggz en

www.loc.nl/publicatie-wzd.

Het onderzoekboek 'Rechten van cliënten' is verkrijgbaar via www.raadopmaat.org/product/boek-opzoekboek-rechten-van-clienten

Xandra van der Kruk-Ras en Annemarie Timp zijn als trainer en adviseur verbonden aan LOC/Raad op Maat.

blog vlog

Allerlei mensen uit het LOC-netwerk plaatsen regelmatig hun ervaringen, kennis of vragen op het platform loc.nl. Via tekst, beeld en filmpjes. Het LOC-platform is een ontmoetingsplek om uit te wisselen over (mede) zeggenschap en waardevolle zorg.

Kijk ook op clientsraad.nl/praat-mee

Dienstbaar aan zorgzame gemeenschappen

Vera Jansweijer (LOC-coördinator Radicale vernieuwing) was te gast bij een Zorginstituut meet-up, over transformatie van de zorg. “Ik was gevraagd om één van de reflectievragen in te luiden: Hoe kan de overheid dienstbaar zijn aan zorgzame gemeenschappen en wat is dan landelijk beleid.” Laat je inspireren door de blog die Vera erover schreef vol mogelijkheden, en laat het weten als je mee wilt doen!

www.loc.nl/dienstbare-overheid

Samen waarde creëren door Generiek kompas

“Ik ben bang dat het kompas niet goed bekend is en misschien gezien gaat worden als de volgende tool. Ik vind ook dat er heel veel regels zijn die wellicht niet nodig zijn. Maar deze valt daar niet onder. Omdat eigenlijk voor de eerste keer er een kompas is, niet een wet of een lijstje, maar een idee, dat de ruimte geeft om samen zelf vorm te geven aan wat er nodig en mogelijk is.” Hele blog: **www.loc.nl/meerwaarde-kompas**

Inspiratie voor Week van de Medezeggenschap

LOC ondersteunt cliëntenraden bij hun medezeggenschapstaak. LOC, cliëntenraadsleden, ondersteuners en andere betrokkenen bij medezeggenschap plaatsen op het platform www.clientenraad.nl veel praktische informatie. Ook LOC-professionals delen er tips.

6 tot en met 10 oktober organiseert LOC alweer de zesde editie van de Week van de Medezeggenschap! Op pagina 16 lees je meer over het programma, maar wist je dat je op clientenraad.nl allerlei voorbeelden kunt vinden van hoe vele betrokkenen bij de medezeggenschap vorig jaar deze week hebben benut? Om de medezeggenschap extra aandacht te geven waren cliënten, naasten, leden van de cliëntenraad, ondernemingsraad, management, bestuurders, toezichthouders en anderen actief. Ook dit jaar nodigt LOC iedereen in het land weer uit om de medezeggen-

schap in het zonnetje te zetten. Enkele voorbeelden ter inspiratie. Ervaringsdeskundigen en een bestuurder gaan in gesprek tijdens een minisymposium. Organisaties en cliëntenraden benutten de Week via sociale media om iedereen te informeren over de mogelijkheden van de medezeggenschap. Video-interviews, achtergrondartikelen, foto's en leuke weetjes worden volop gedeeld. Er worden Dagen van de medezeggenschap georganiseerd, bijvoorbeeld om kennis te maken met verschillende betrokkenen bij de medezeggenschap, of om onderwerpen op de agenda te zetten. Maar ook handige en creatieve tools worden gedeeld zoals de Klets Mee Pot, de Praatjesmaker en de Medezeggenschapskast vol informatie en spellen.

Bekijk nog meer voorbeelden en laat je inspireren op: www.loc.nl/wvdm-lokaal24

Tekst: **Douwe Dronkert**

Colofon

Hoofd/eindredacteur
Pien Heuts

Medewerkers aan dit nummer
Douwe Dronkert, Daisy Hatusupy, Mieke Hollander, Liesbeth Honig, Marjolein Hovius, Xandra van der Kruk-Ras, Marthijn Laterveer, Mariska Schutte, Annemarie Timp, Jessica Tokaya

Foto's/illustraties
iStock

Leden/abonneeadministratie
LOC: Hof van Transwijk 2
3526 XB Utrecht
Tel: 030-2843200
E-mail: abonnees@loc.nl

Basisontwerp
Firm

Vormgeving
RAAK Grafisch Ontwerp, Utrecht

Druk
AltijdDrukWerk

Z&Z in gesproken vorm
abonnees@loc.nl of
030-2843200

Overname artikelen
Iedereen is van harte uitgenodigd artikelen, met bronvermelding, te gebruiken of te verspreiden.

Zorg & Zeggenschap is een kwartaaluitgave van LOC Waardevolle zorg en wordt gratis in tweevoud toegestuurd aan alle bij LOC aangesloten cliëntenraden, de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden (CBB) en EBSCO Information Services. Een (extra) abonnement is mogelijk voor 57,50 euro per jaar. Kijk ook eens op www.loc.nl/tijdschrift

loc
Waardevolle
zorg

LOC Agenda

27 augustus
Eerste dag Leergang ondersteuners
www.loc.nl/leergang-ondersteuners

4 september (en 14 oktober)
Online sparsessie (mede) zeggenschap naar de buurt/wijk
www.loc.nl/sparsessie

3 september (GGZ) en 4 september (VVT)
Eerste dag voorzitterscursussen
www.loc.nl/voorzitters

Elke maand
Online Jamsessies
Vrijheid, veiligheid en levensgeluk cliënten
www.loc.nl/vrijheid

Voor meer bijeenkomsten en cursusaanbod op maat: www.loc.nl/bijeenkomsten

Voordeel voor LOC-leden!

LOC ondersteunt cliëntenraden in zorg en welzijn. Ook starten en ondersteunen we vernieuwende initiatieven, zoals de beweging Radicale vernieuwing. Enkele van vele voordelen van het LOC-lidmaatschap, zijn kosteloos gebruik van:

- Cursussen en bijeenkomsten
- De Vraagbaak
- De Expertpools (Bouw en Zorggeld)
- Brochures, bewaarkaarten en uitleg-video's
- Wekelijkse digitale nieuwsbrief; elk kwartaal ons tijdschrift

Leden helpen elkaar en LOC om Waardevolle zorg in ons land mogelijk te maken.

www.loc.nl

Ja!

Mijn cliëntenraad wordt lid van LOC

We kiezen voor:

- ☐ Pakket 1 à € 1.075,- (2025)
- ☐ Pakket 2 à € 1.525,- (2025) met extra voordelen, zoals 4 uur ondersteuning op maat
- ☐ Ik wil eerst graag meer informatie

Meer over de pakketten: www.clientenraad.nl/word-nu-lid

Naam:

E-mailadres:

Telefoonnummer:

Naam instelling en/of locatie:

- ☐ Ik geef toestemming voor contact over lidmaatschapsdetails

Te versturen naar: LOC Waardevolle zorg, Hof van Transwijk 2, 3526 XB, Utrecht